

IV. KONIUNKTURA W PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM

1. Omówienie wyników

1. Wartość wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym (IRGIND) w III kwartale 2019 r. zmieniała się naprzemiennie – zmalała w lipcu o 7,7 pkt (w porównaniu z czerwcem), w szczycie pozytywnego oddziaływania czynników sezonowych, w sierpniu wzrosła o 1,3 pkt i ponownie obniżyła się we wrześniu (o 0,2 pkt). Wahania te odbiegają od ustalonego rytmu zmian sezonowych. W sumie, w ciągu trzech ostatnich miesięcy wartość wskaźnika zmniejszyła się o 6,6 pkt i wynosi obecnie -10,6 pkt. W skali roku spadek wartości wskaźnika wyniósł 12,1 pkt. Odnotowane w drugim kwartale oznaki pogorszenia się koniunktury pogłębiły się. Wartości IRGIND są niższe od wieloletniej średniej. Tendencja spadkowa nasila się. Przewidywania przedsiębiorstw w kolejnych miesiącach stawały się coraz bardziej pesymistyczne. W kolejnym kwartale ustanie pozytywne oddziaływanie czynników sezonowych, a o kierunku zmian koniunktury będą decydowały czynniki cykliczne, których negatywne oddziaływanie utrzymuje się od wielu miesięcy.

2. Jak zazwyczaj, oceny zmian koniunktury w III kwartale były zróżnicowane. W największym stopniu różnią się od siebie opinie przedsiębiorstw publicznych i prywatnych. W ciągu trzech miesięcy dzielących czerwiec od września wartość wskaźnika koniunktury liczonego dla przedsiębiorstw prywatnych zmniejszyła się o 5,8 pkt, a dla publicznych o 13,9 pkt. Obecnie wartości te wynoszą odpowiednio: -9,4 i -24,1 pkt. Są mniejsze od wartości sprzed roku odpowiednio o: 9,8 i 35,7 pkt.

Poprawę koniunktury odnotowały wyłącznie przedsiębiorstwa zatrudniające od 251 do 500 pracowników. Wartość wskaźnika dla tej grupy wzrosła o 2,8 pkt, do poziomu -14,8 pkt. Zdaniem ankietowanych z pozostałych grup zatrudnieniowych, koniunktura pogorszyła się; najbardziej w ocenie największych firm, tj. o zatrudnieniu pow. 500 pracowników – wartość IRGIND dla tej grupy zmniejszyła się o 13,3 pkt.

Pogorszenie się koniunktury odczuli producenci dóbr ze wszystkich klasyfikowanych grup produktowych. Największy spadek wartości wskaźnika, o 21,7 pkt, zanotowano dla przedsiębiorstw wytwarzających dobra konsumpcyjne trwałego użytku, a najmniejszy, o 3,6 pkt, dla producentów nietrwałych dóbr konsumpcyjnych. W skali roku również odnotowano spadki dla wszystkich grup produktowych; największy, o 33,6 pkt, dla przedsiębiorstw produkujących dobra konsumpcyjne trwałego użytku, a najmniejszy, o 2,1 pkt, dla producentów nietrwałych dóbr konsumpcyjnych.

Poprawa koniunktury miała miejsce tylko w makroregionie północno-zachodnim. Wskaźnik koniunktury dla tego makroregionu zwiększył swoją wartość o 1,2 pkt. W pozostałych makroregionach koniunktura pogorszyła się; najbardziej w makroregionie centralnym (spadek wartości IRGIND o 19,3 pkt), a najmniej w makroregionie południowym (o 3,6 pkt). Pogorszenie się koniunktury w skali roku odnotowano we wszystkich makroregionach; największe w makroregionie północnym (o 33 pkt), a najmniejsze w makroregionie północno-zachodnim (o 0,1 pkt).

3. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji zmniejszyła się w lipcu o 16,8 pkt, w sierpniu wzrosła o 0,7 pkt, a we wrześniu ponownie zmalała (o 1,2 pkt). W porównaniu z czerwcem wartość salda obniżyła się o 17,3 pkt. Obecnie wynosi -12,4 pkt i jest niższa od wartości sprzed roku o 16,4 pkt. Jest również znacznie niższa od długookresowej średniej (o 12,8 pkt). Tendencja spadkowa w produkcji przemysłowej pogłębia się, a jej prognozy są pesymistyczne.

W lipcu i sierpniu malała wielkość zamówień, we wrześniu odnotowano jej wzrost. W sumie od czerwca wartość salda zmniejszyła się o 12,3 pkt, do poziomu -22,1 pkt. Jest obecnie niższa od wartości z września 2018 roku o 18,7 pkt. Tak jak w przypadku produkcji, tendencja spadkowa przybiera na sile, a przewidywania ankietowanych przedsiębiorstw są pesymistyczne. Nieco inaczej kształtowały się zamówienia eksportowe. Wartość salda nieznacznie wzrosła w lipcu, a w sierpniu i wrześniu obniżyła się. Łącznie w ciągu trzech miesięcy spadła o 10,5 pkt, z poziomu -15,2 pkt do wysokości -25,7 pkt.

Zmiana w skali roku była także ujemna i wyniosła 20 pkt. Przewidywania są pesymistyczne – przedsiębiorstwa spodziewają się spadku wielkości zamówień eksportowych. W przebiegu składnika cyklicznego utrzymuje się tendencja spadkowa, a bieżące wartości salda są znacznie niższe od wieloletniej średniej. Wartości sald zamówień, zarówno ogółem jak i eksportowych, przyjmują najniższe wartości spośród wszystkich sald.

Poziom zapasów wzrósł w lipcu (o 7,3 pkt), zaś w sierpniu i wrześniu obniżył się (odpowiednio o 3,1 i 5,4 pkt). Od czerwca wartość salda spadła o 1,2 pkt i obecnie wynosi -0,3 pkt. W porównaniu z wrześniem 2018 r. jest niższa o 0,1 pkt. Jest również niższa od wartości przeciętnej (o 1,9 pkt). Obserwowana od połowy 2017 r. tendencja wzrostowa uległa zahamowaniu.

Tempo wzrostu cen wyrobów gotowych zmieniało się naprzemiennie – obniżyło się w lipcu, wzrosło w sierpniu i ponownie zmniejszyło się we wrześniu do wysokości zbliżonej do lipcowej. Obecna wartość salda, 7,8 pkt, jest o 2,0 pkt niższa od wartości z czerwca i o 7,0 pkt niższa niż rok temu. Choć w przebiegu składowej cyklicznej utrzymuje się tendencja spadkowa, wartość salda jest o 5,2 pkt wyższa od długookresowej średniej. Firmy spodziewają się wzrostu poziomu cen w kolejnych miesiącach.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia wzrosła w lipcu (o 4,1 pkt), od tej chwili jednak obserwujemy spadek poziomu zatrudnienia: o 5,2 pkt w sierpniu i kolejne 4,3 pkt we wrześniu. Obecna wartość salda, -5,1 pkt, jest niższa niż w czerwcu br. o 5,4 pkt. W stosunku do wartości z września 2018 roku spadek wyniósł 3,5 pkt. Widoczna od końca 2016 r. tendencja spadkowa w przebiegu składnika cyklicznego utrzymuje się, mimo iż wartości salda są od blisko 6 lat wyższe od wieloletniej średniej. Ankietowani producenci spodziewają się spadku wielkości zatrudnienia.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw zmieniała się w ślad za zmianami wielkości produkcji – pogorszyła się w lipcu (wartość salda obniżyła się o 4,0 pkt), w sierpniu polepszyła (o 1,7 pkt) i ponownie pogorszyła we wrześniu (o 7,9 pkt). W sumie od czerwca wartość salda zmniejszyła się o 9,6 pkt i wynosi -19,9 pkt. W skali roku spadek wyniósł 13,6 pkt. Od początku 2018 r. trwa tendencja spadkowa i wedle przewidywań ankietowanych firm utrzyma się ona w nadchodzących miesiącach.

Oceny producentów nt. ogólnej kondycji gospodarki polskiej pogorszyły się w lipcu i sierpniu. We wrześniu odnotowano ich poprawę, jednak prognozy są pesymistyczne. W ciągu kwartału wartość salda zmniejszyła się o 7,4 pkt i jest niższa niż przed rokiem o 12 pkt. Trwająca od początku 2018 r. tendencja spadkowa zbliżyła poziom ocen do wieloletniej średniej, która jest równa -19,1 pkt.

Odnotowano spadek przeciętnego kosztu produkcji. W ciągu kwartału wartość salda obniżyła się o 2,5 pkt. W skali roku spadek wyniósł 1,1 pkt. Przewidywany jest wzrost jednostkowego kosztu produkcji w czwartym kwartale.

Zwiększył się o 1,1 punktu procentowego stopień wykorzystania mocy produkcyjnych. Wynosi obecnie 73,9%, tj. o 0,7 pkt proc. więcej niż przed rokiem. Producenci spodziewają się spadku stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych w następnym kwartale.

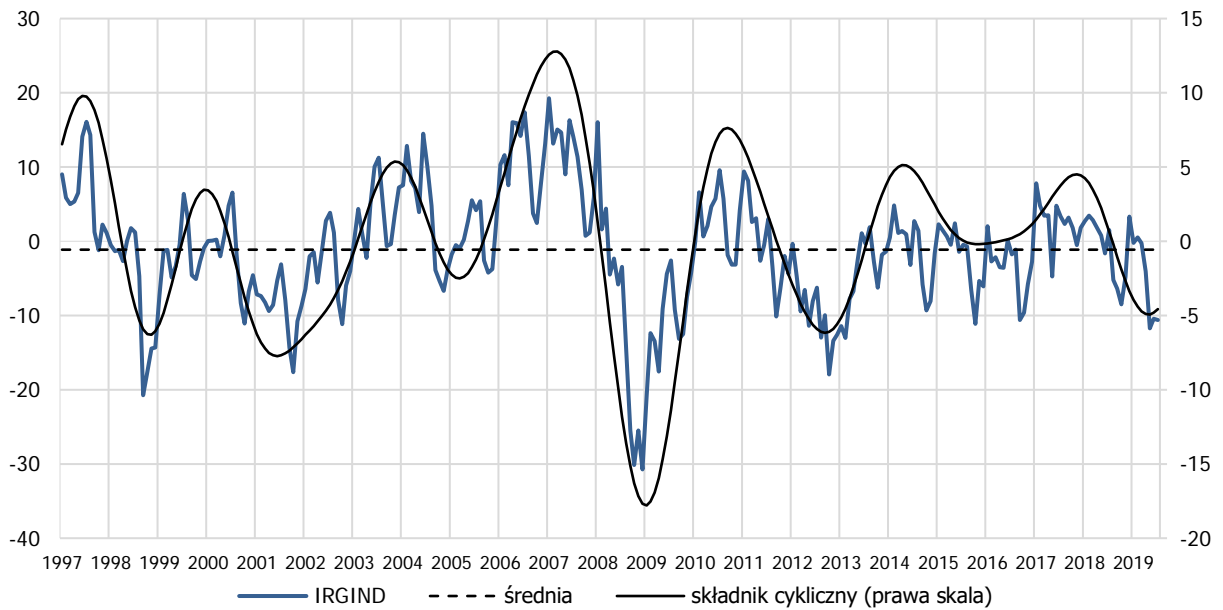
W ciągu kwartału o 1,9 pkt zmniejszyła się wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji na eksport. Wynosi ona obecnie -10,6 pkt i jest niższa od wartości sprzed roku o 4,7 pkt. Kwartalnemu spadkowi eksportu towarzyszy pogorszenie się konkurencyjności polskich wyrobów na rynkach zagranicznych, a zarazem (niewielki) wzrost korzyści z eksportu w porównaniu do korzyści z produkcji na rynek krajowy. Przedsiębiorstwa przewidują niewielki wzrost poziomu produkcji eksportowej w kolejnym kwartale. W przebiegu składnika cyklicznego salda tendencja spadkowa uległa spowolnieniu. Od roku wartości salda utrzymują się poniżej wieloletniej średniej.

4. W porównaniu z drugim kwartałem zwiększyła się uciążliwość barier działalności gospodarczej. Jako główne ograniczenia ich aktywności produkcyjnej przedsiębiorstwa wymieniają: niewystarczający popyt krajowy (48,9% ankietowanych, o 5,4 pkt proc. więcej niż przed kwartałem), brak wykwalifikowanej siły roboczej (45,1%, o 4,4 pkt proc. więcej niż kwartał temu), obciążenia

podatkowe (44,7%, o 2,0 pkt proc. więcej niż przed trzema miesiącami) i niestabilność przepisów prawnych (41,5 %, o 1,7 pkt proc. mniej niż w kwietniu br.).

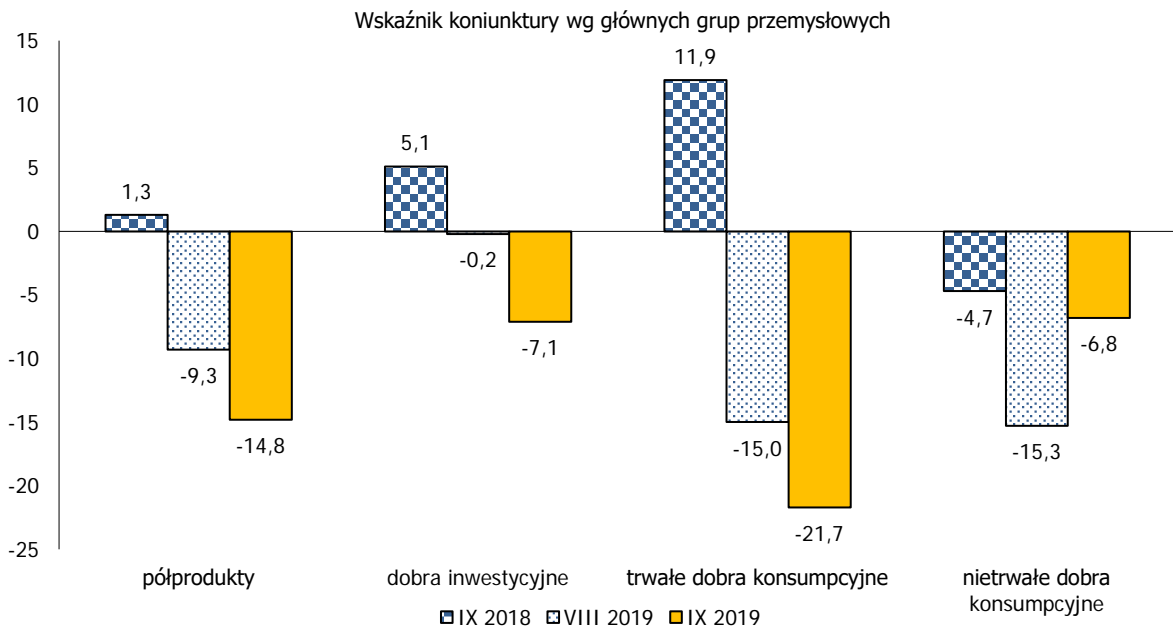
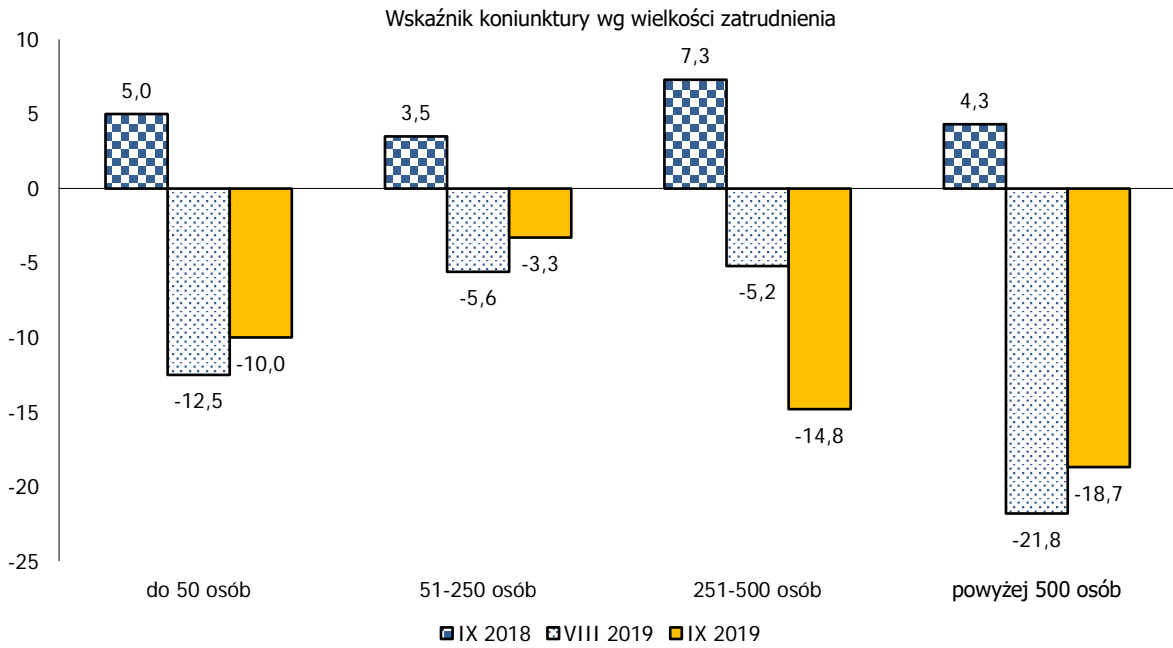
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

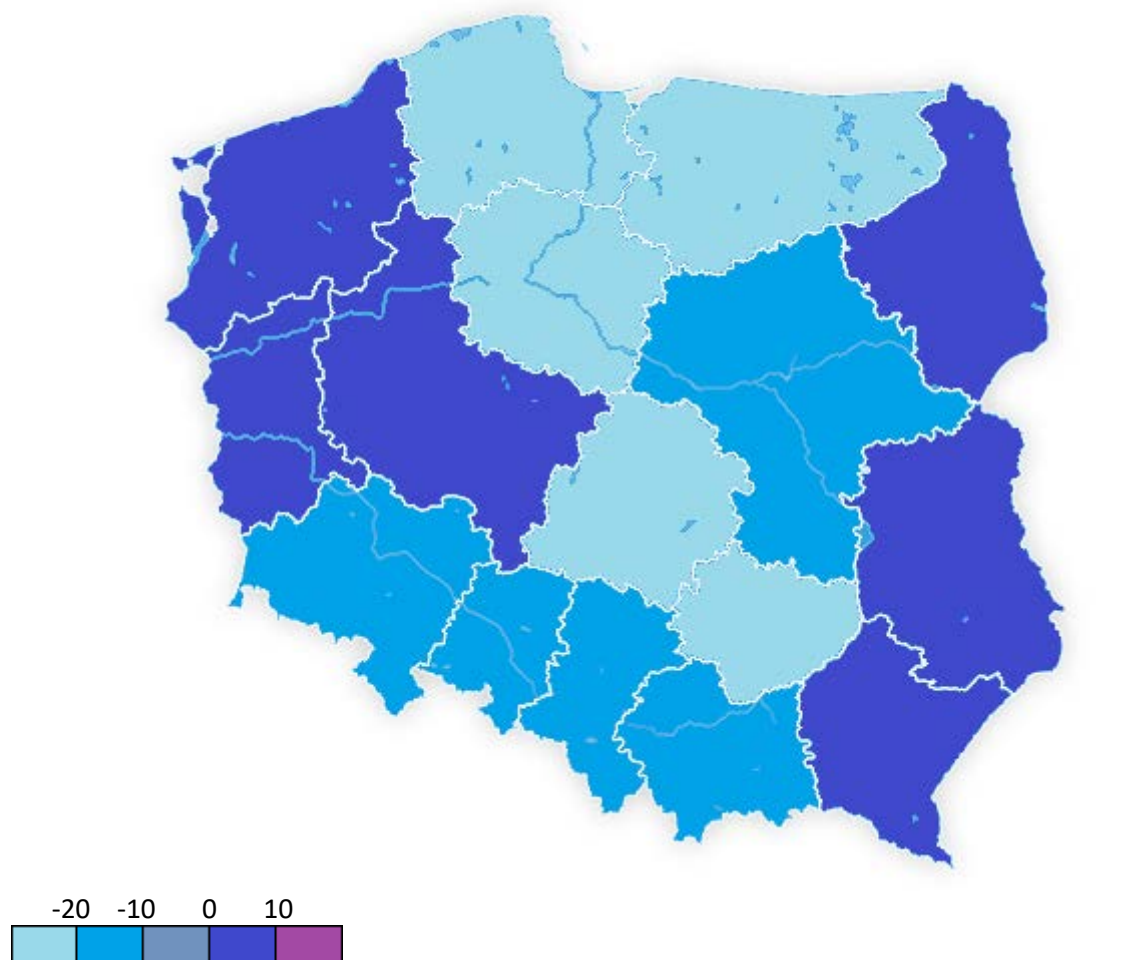

składowe salda	IX'18	V'19	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19
1. wielkość produkcji – przewidywania	7,7	7,5	-1,4	-5,8	-2,9	-10,0
2. wielkość zamówień – stan	-3,4	-8,3	-9,8	-21,2	-23,3	-22,1
3. zapasy - stan	-0,2	0,0	0,9	8,2	5,1	-0,3
wskaźnik koniunktury (IRGIND): (1.+2.-3.)/3	1,5	-0,3	-4,0	-11,7	-10,4	-10,6

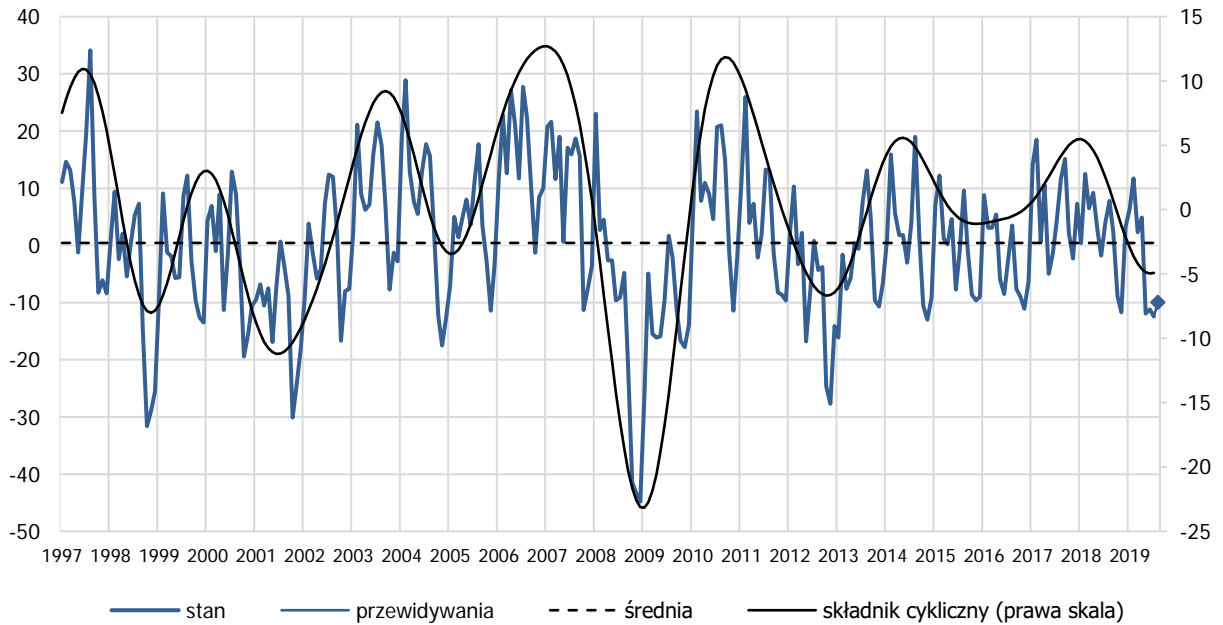

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

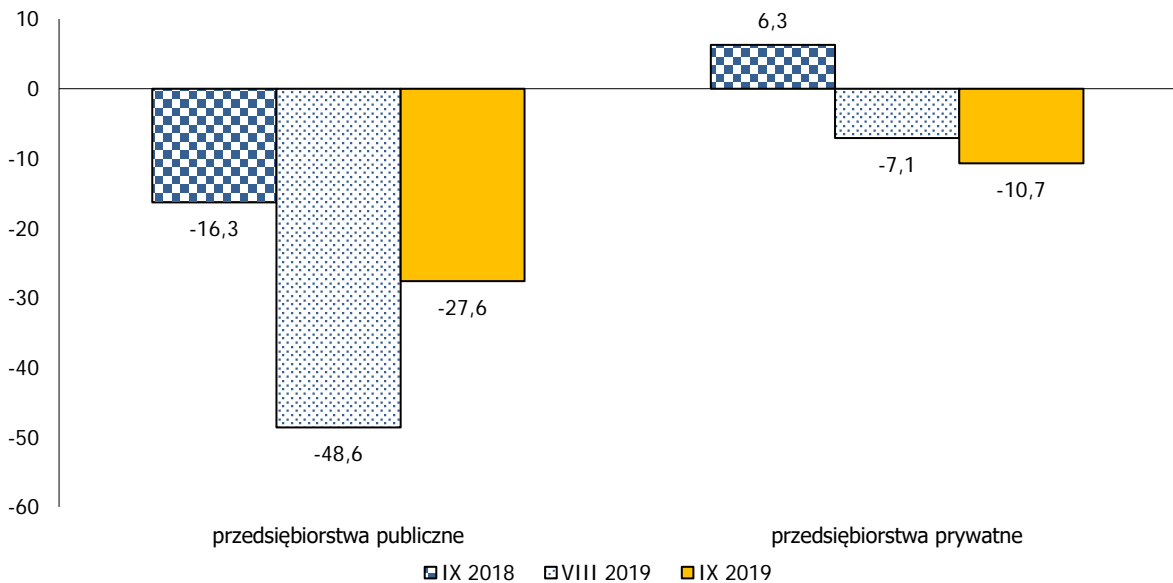
	IX'18	VIII'19	IX'19
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	0,8	-3,3	-12,4
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	6,2	-4,2	6,1
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	1,8	-30,7	-12,2
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	12,9	-2,2	-20,1
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	-19,9	-13,0	-22,6
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	16,6	-12,9	4,4
Województwo mazowieckie	-6,6	-23,2	-17,4

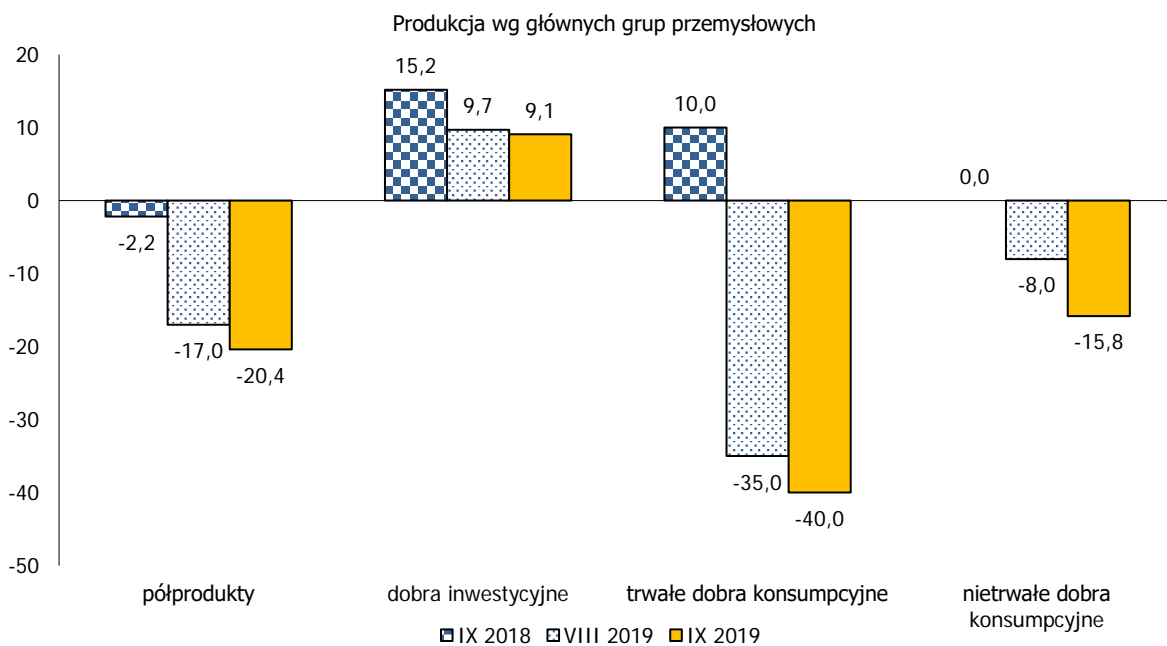
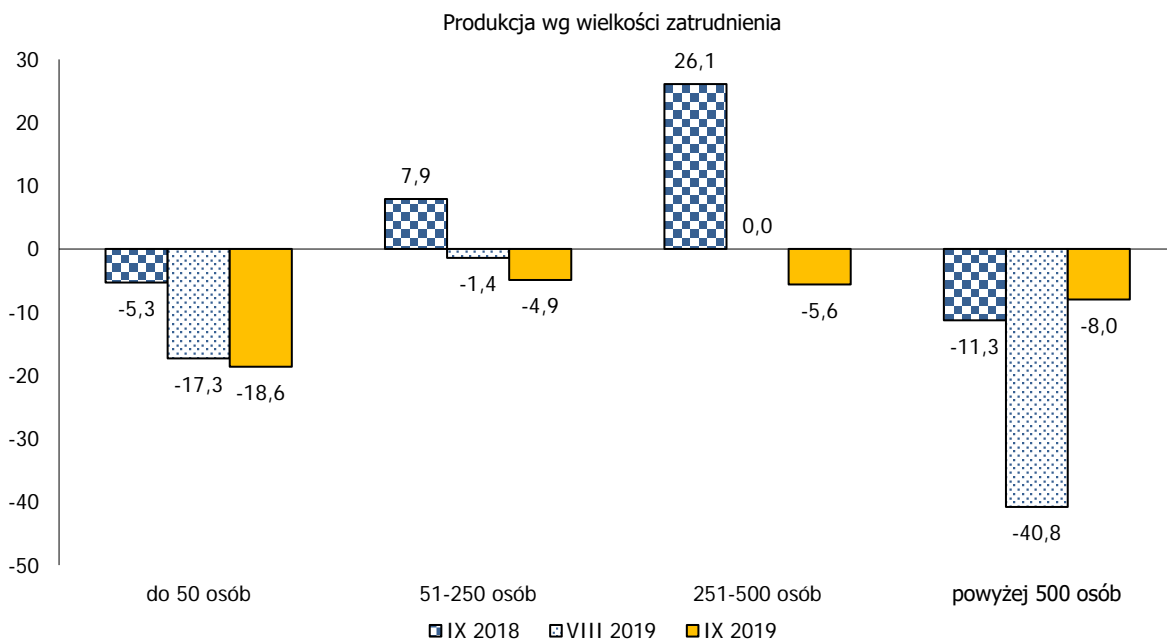
PRODUKCJA

	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
wzrost	25,8	22,2	17,9	19,4	18,1	18,4
brak zmiany	52,5	60,5	52,2	50,0	51,5	53,2
spadek	21,7	17,3	29,9	30,6	30,5	28,4
saldo (1.-3.)	4,0	4,9	-11,9	-11,2	-12,4	-10,0

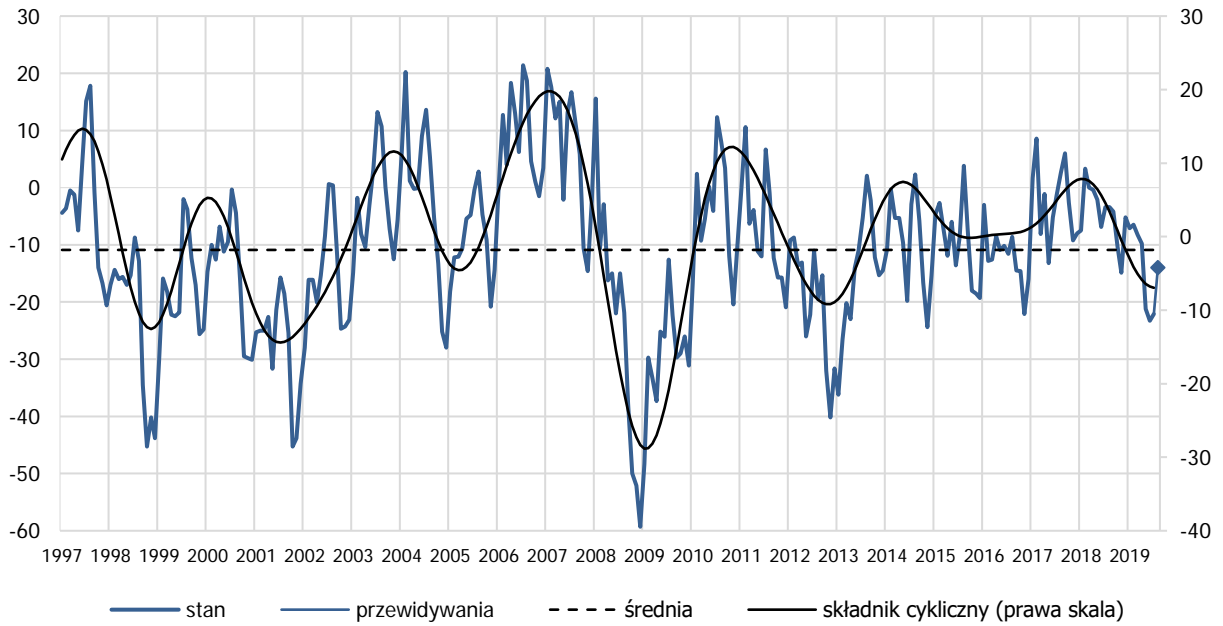
Produkcja wg sektorów własnościowych

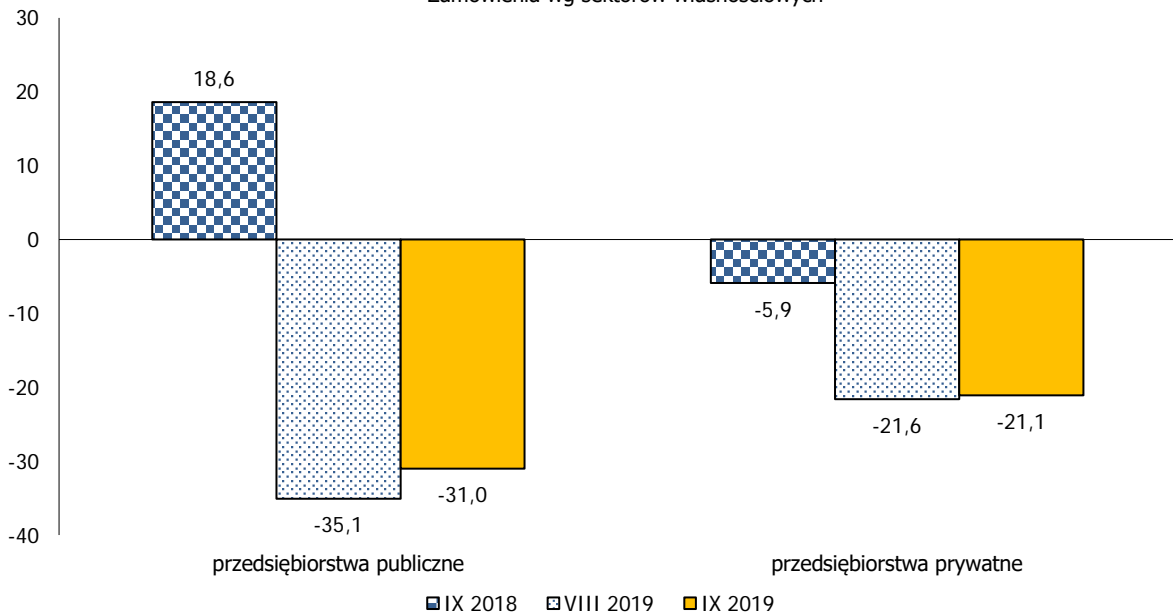

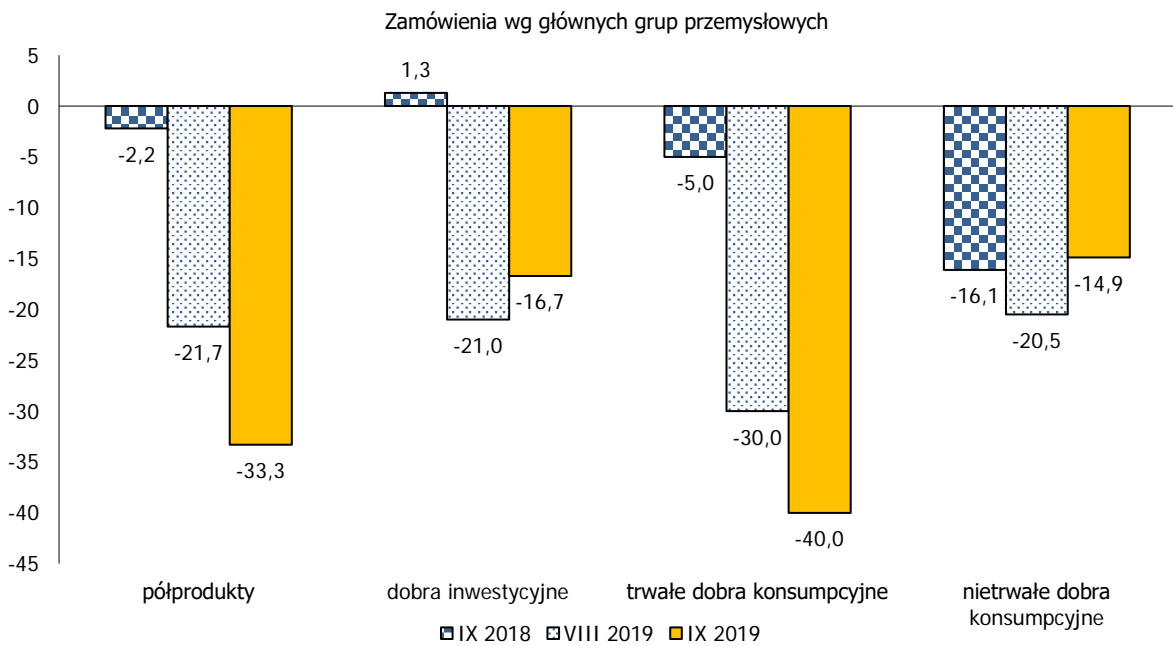
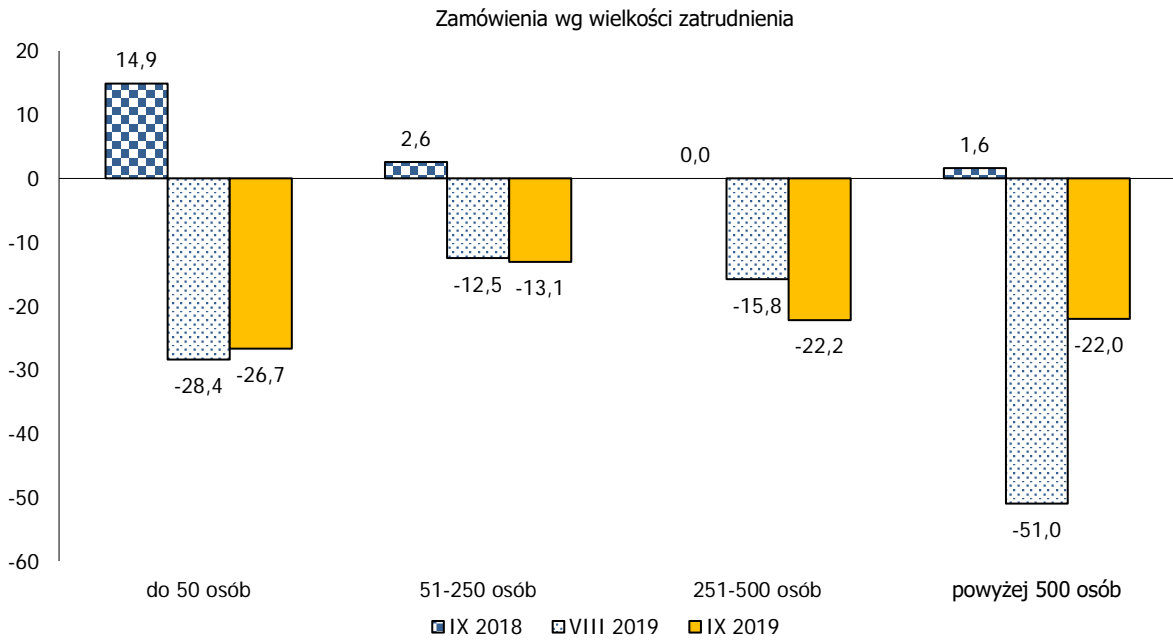
Zamówienia ogółem

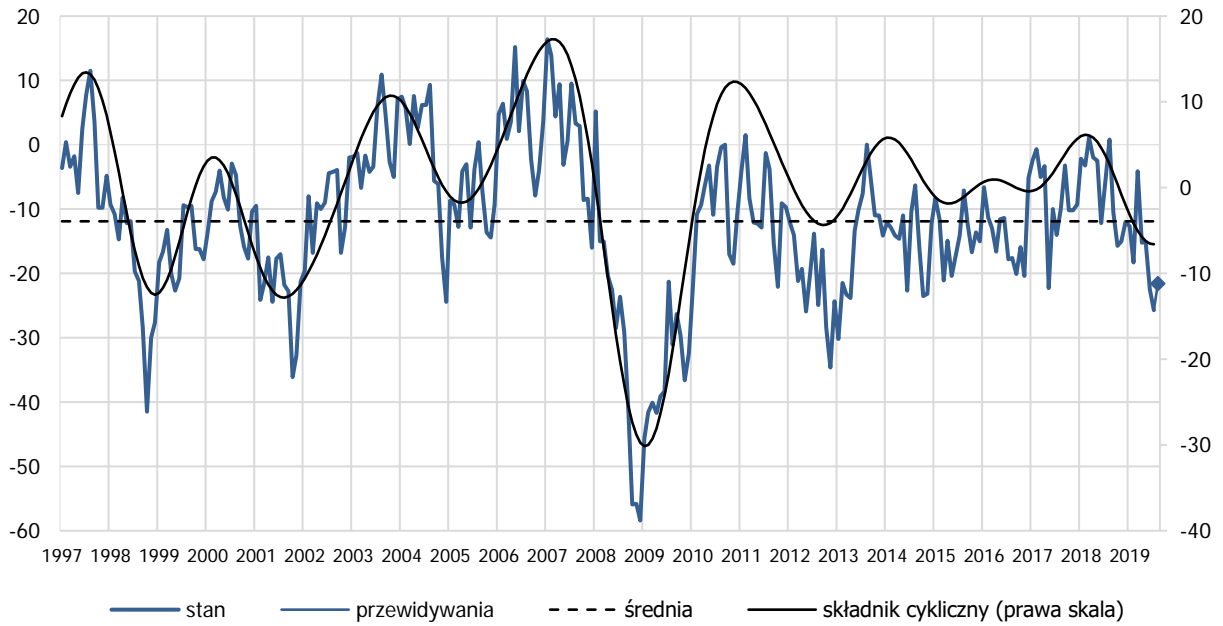
	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
wzrost	21,4	17,0	13,1	15,3	12,1	15,9
brak zmiany	53,9	56,3	52,6	46,1	53,6	54,3
spadek	24,8	26,7	34,3	38,6	34,2	29,8
saldo (1.-3.)	-3,4	-9,8	-21,2	-23,3	-22,1	-14,0

Zamówienia wg sektorów własnościowych

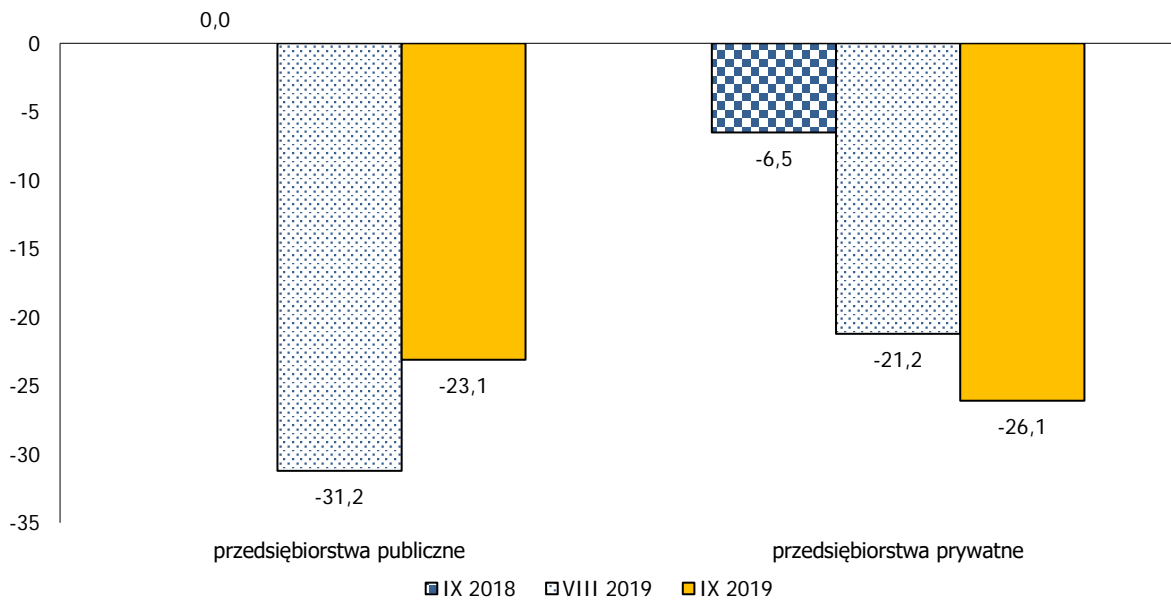

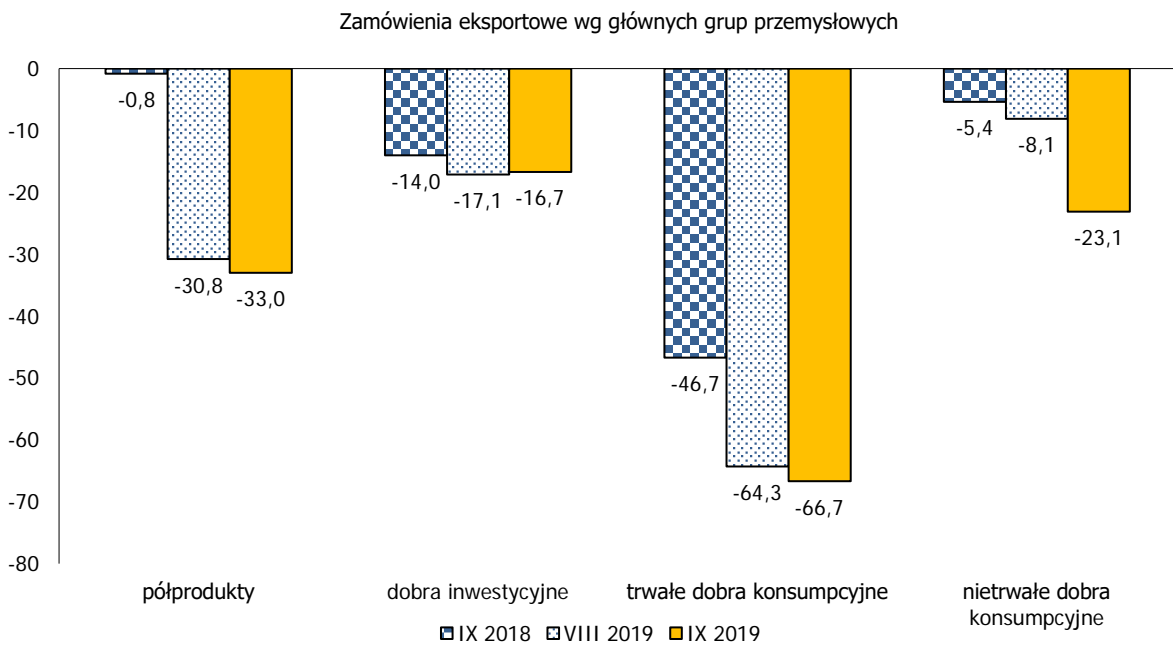
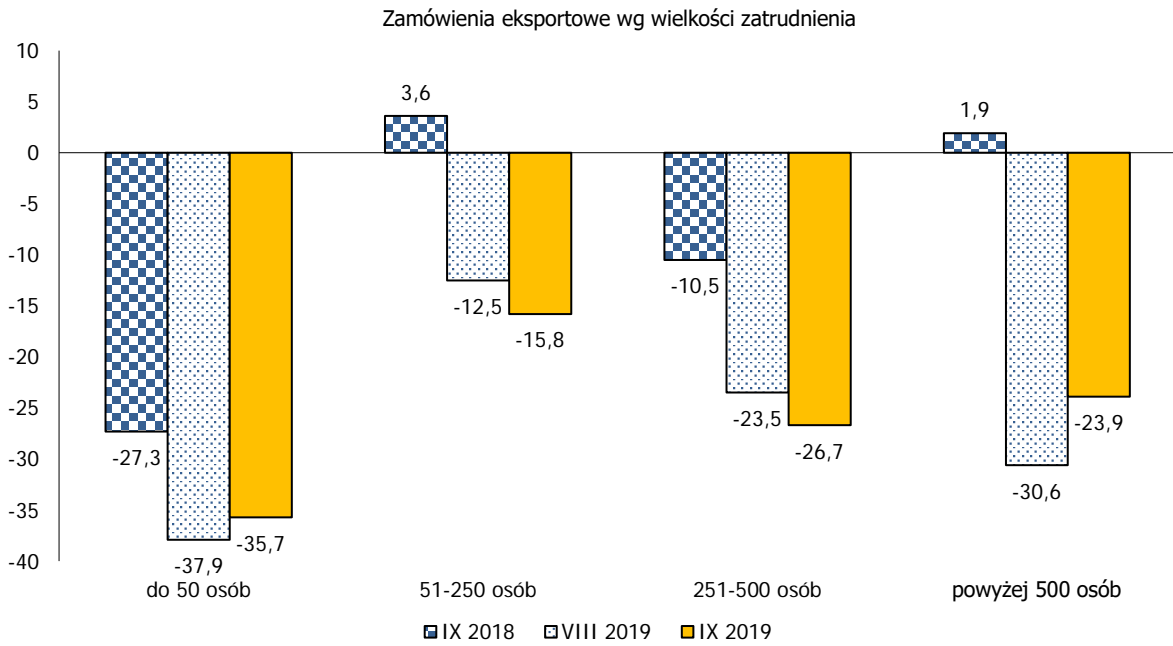
Zamówienia eksportowe

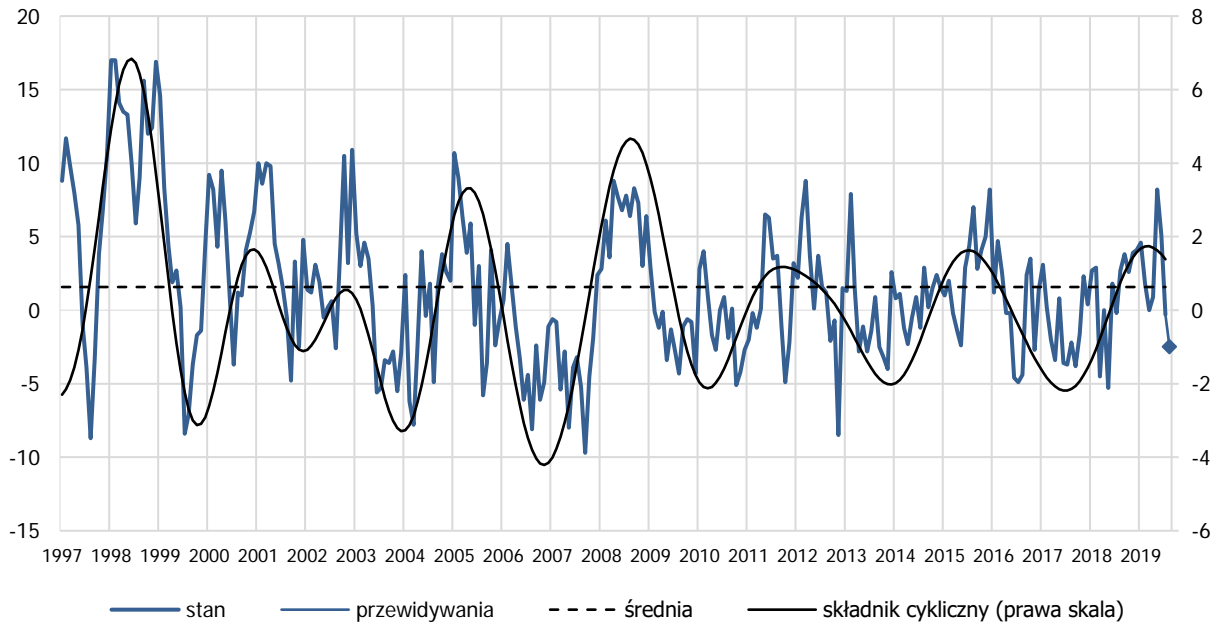
	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
wzrost	15,7	14,3	15,6	12,5	11,9	13,1
brak zmiany	62,9	56,2	53,8	52,5	50,5	52,1
spadek	21,4	29,5	30,7	35,0	37,6	34,7
nie dotyczy	52,5	52,7	61,3	50,8	70,5	68,5
saldo (1.-3.)	-5,7	-15,2	-15,1	-22,5	-25,7	-21,6

Zamówienia eksportowe wg sektorów własnościowych

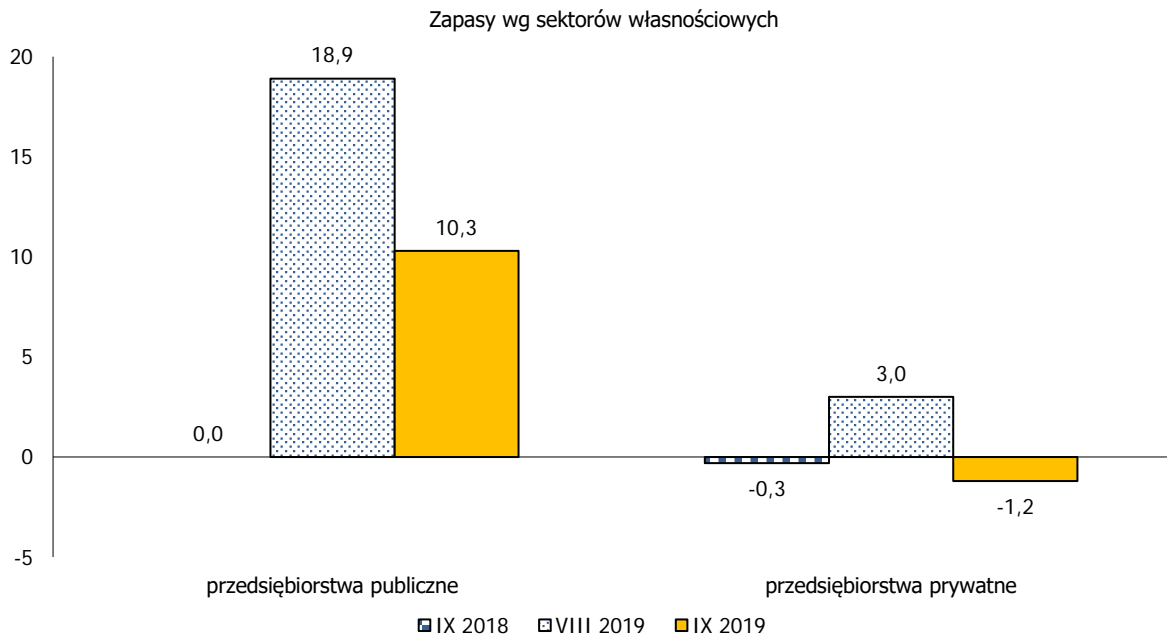

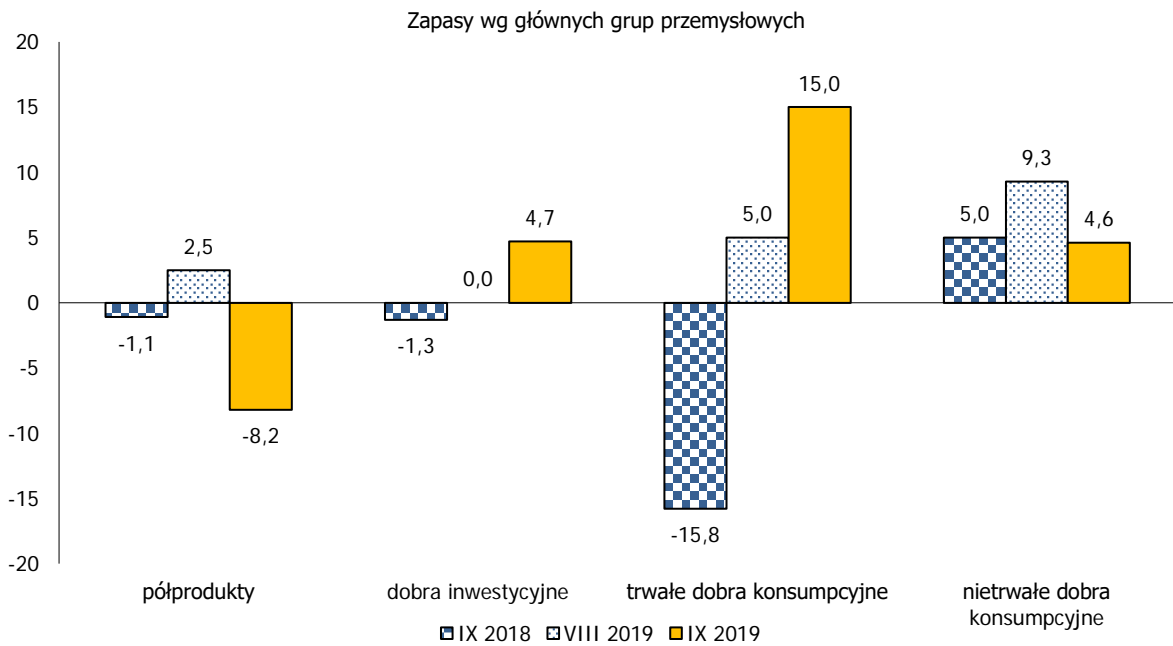
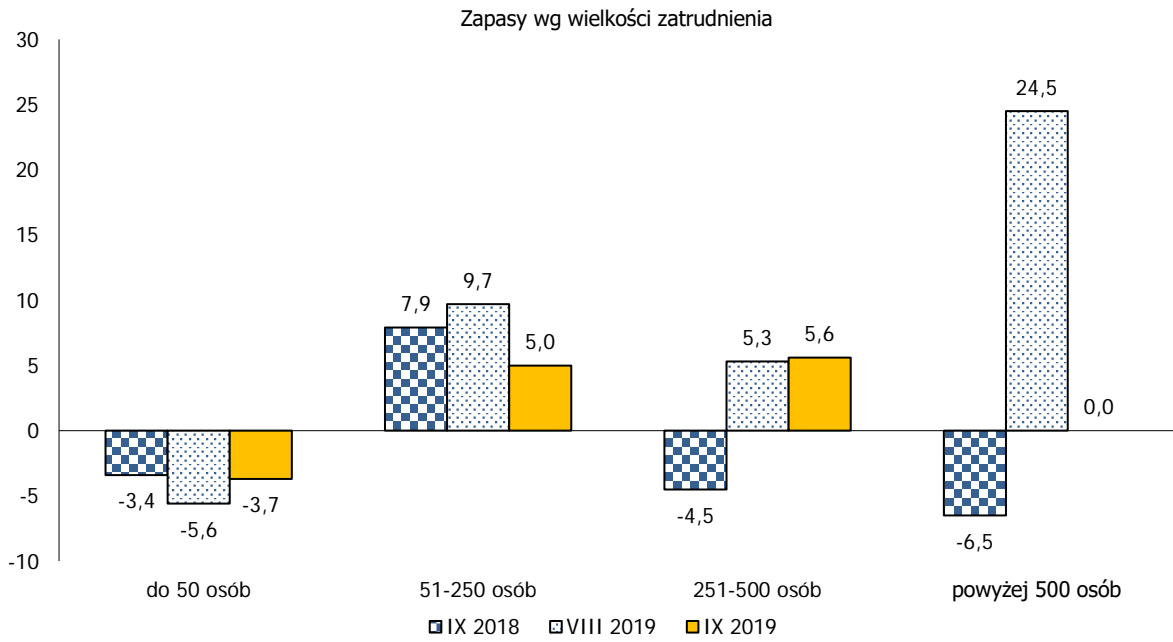

Zapasy

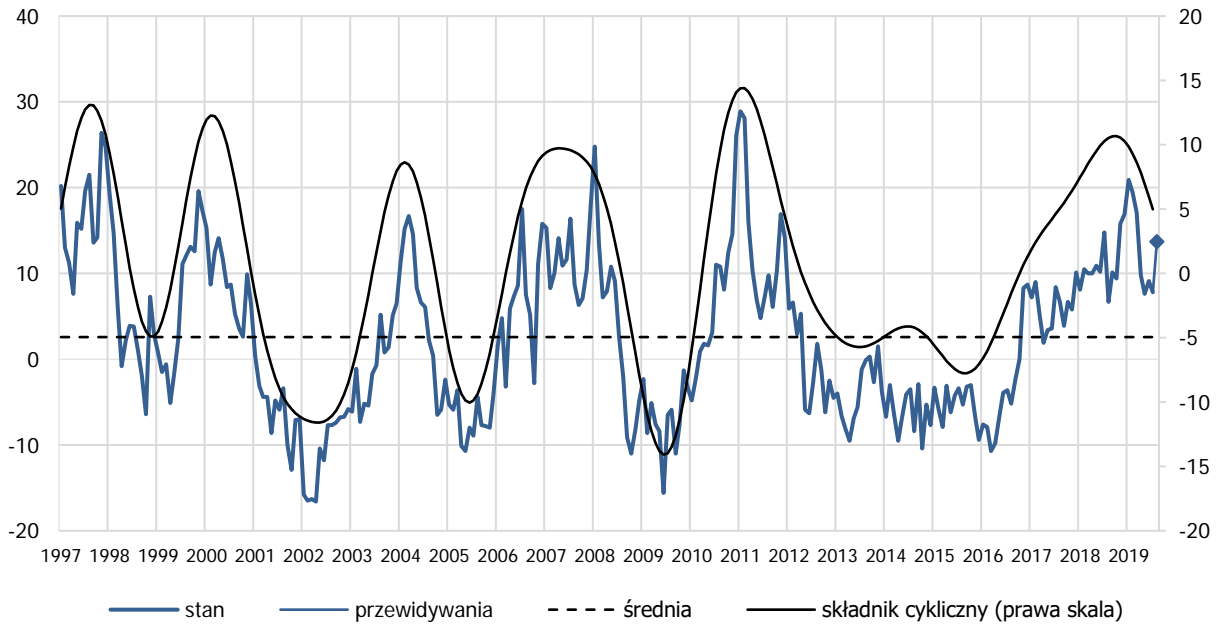

	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
wzrost	11,5	14,3	20,8	19,7	16,0	11,5
brak zmiany	76,8	72,2	66,6	65,7	67,8	74,5
spadek	11,7	13,5	12,6	14,6	16,3	14,0
saldo (1.-3.)	-0,2	0,9	8,2	5,1	-0,3	-2,5

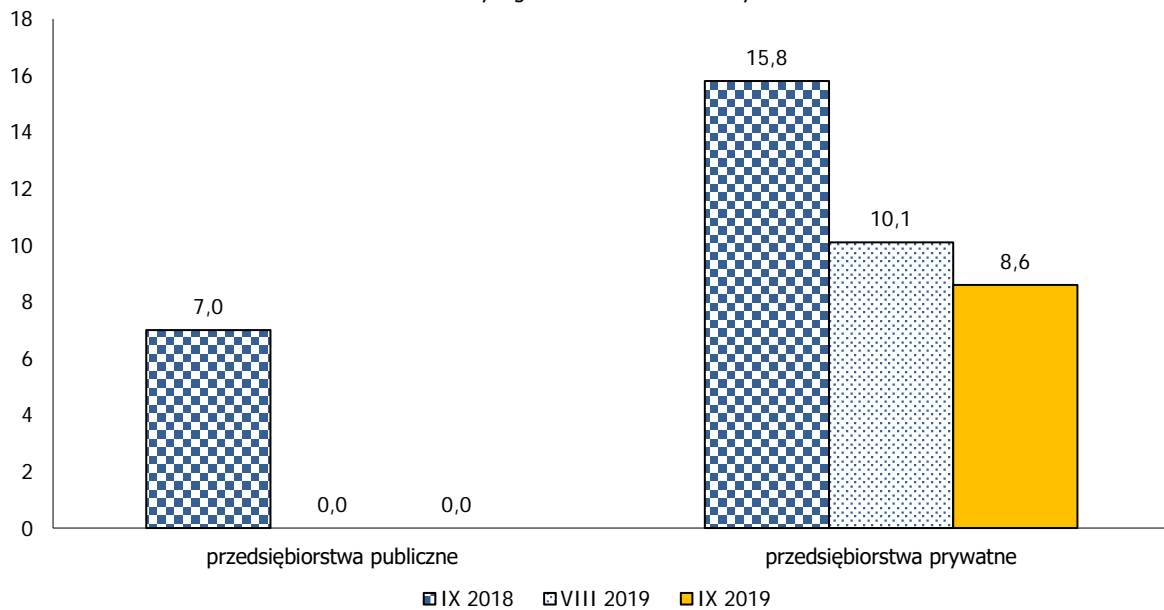

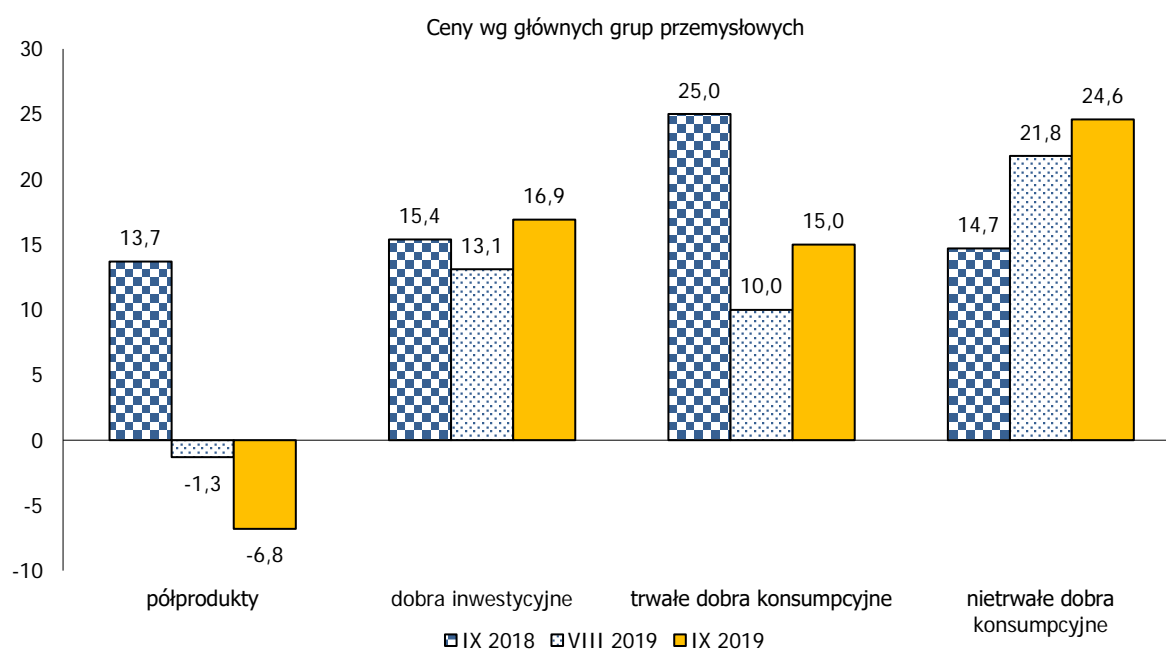
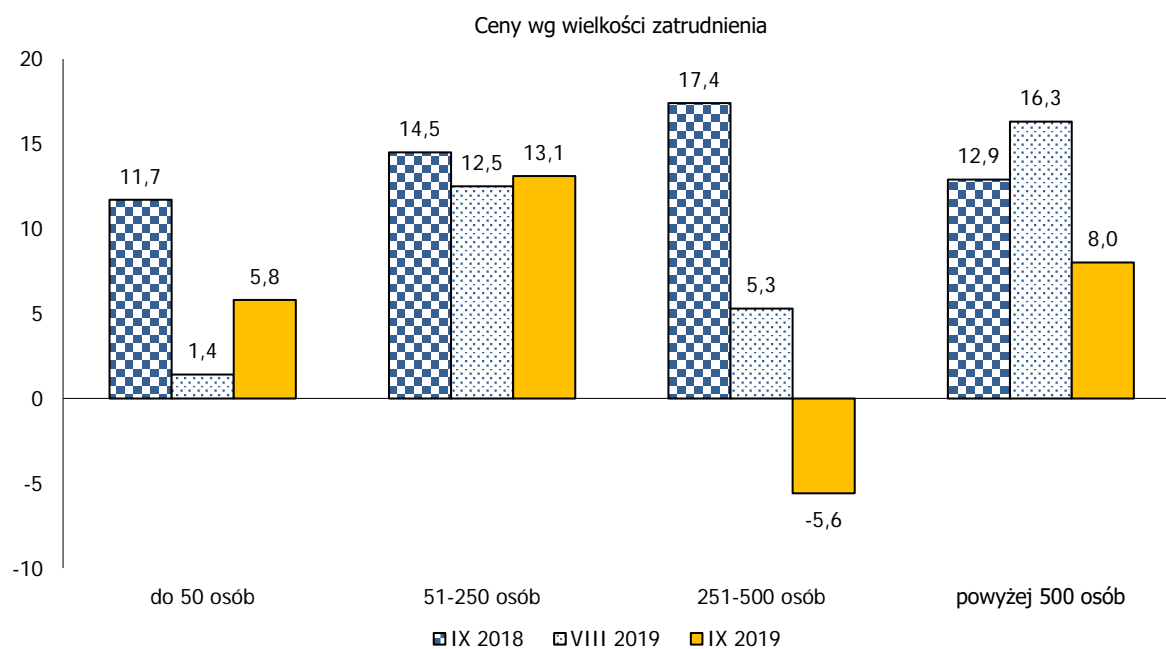
Ceny

	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
wzrost	20,4	15,6	14,3	15,1	15,9	22,1
brak zmiany	73,9	78,6	78,9	79,0	76,0	69,5
spadek	5,6	5,8	6,8	5,9	8,1	8,4
saldo (1.-3.)	14,8	9,8	7,6	9,1	7,8	13,7

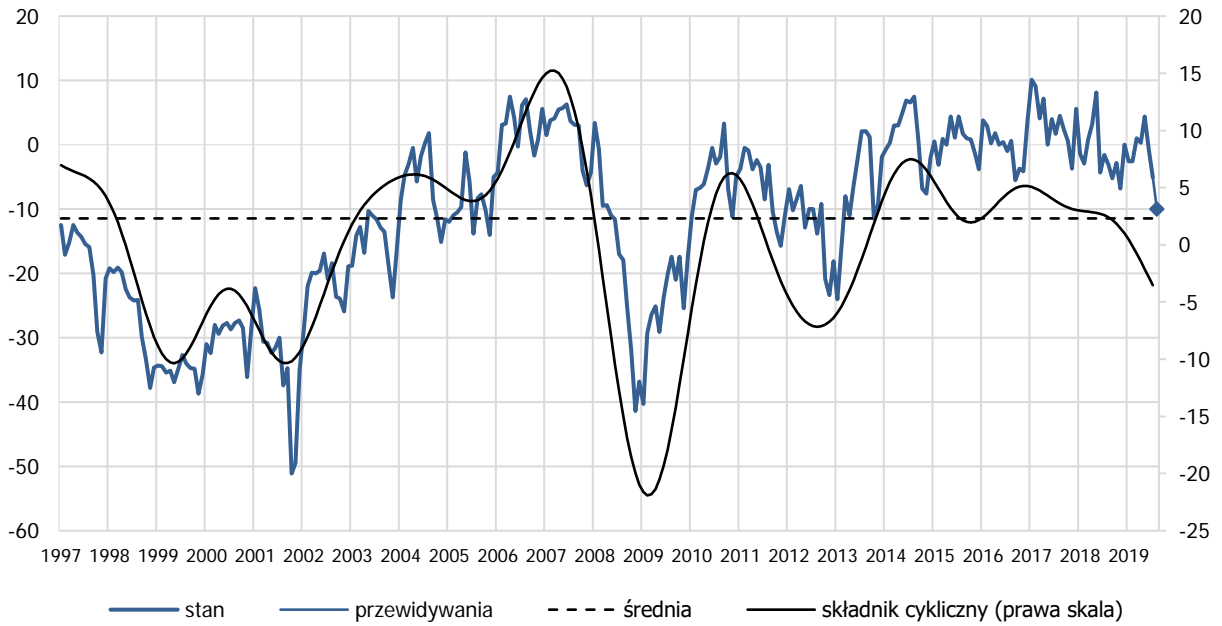
Ceny wg sektorów własnościowych

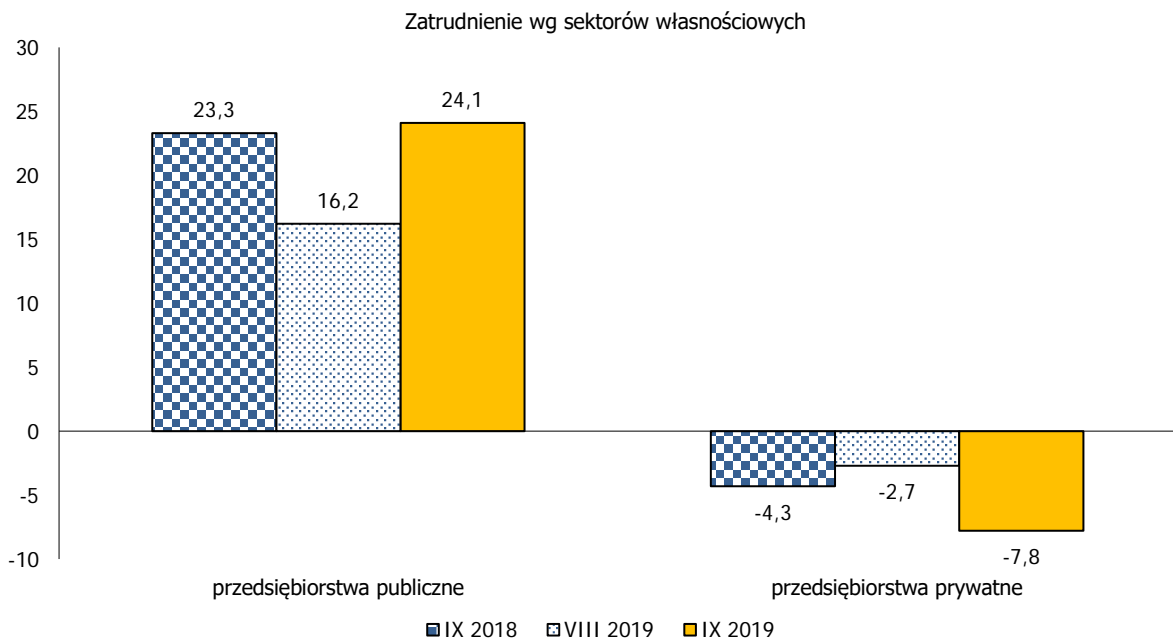

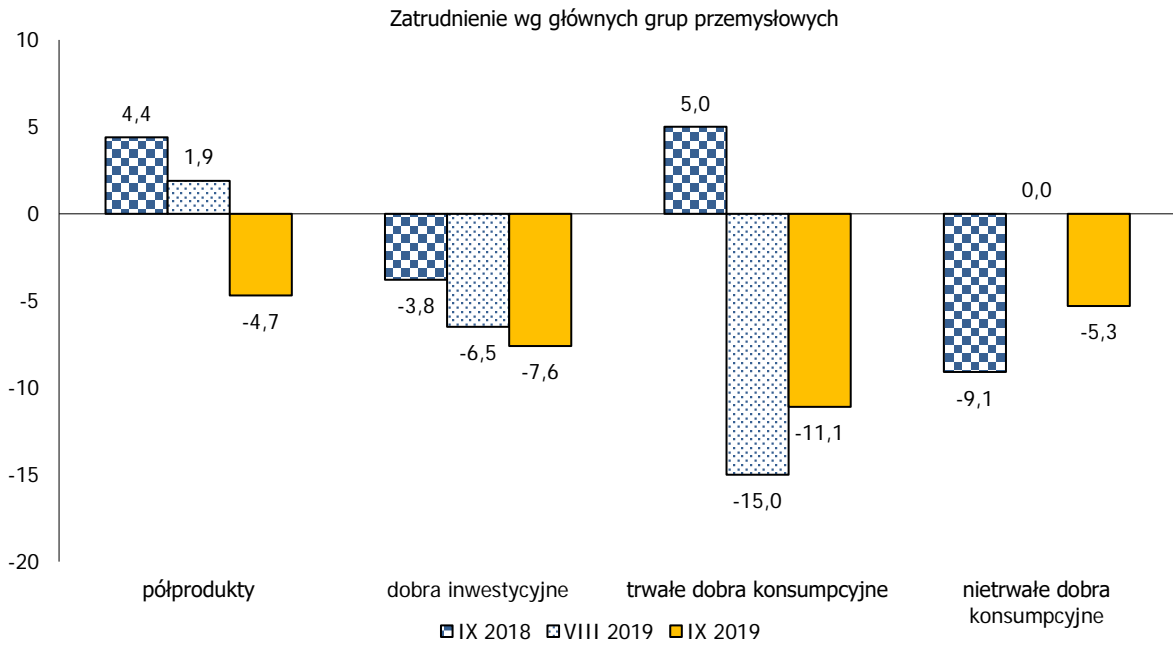
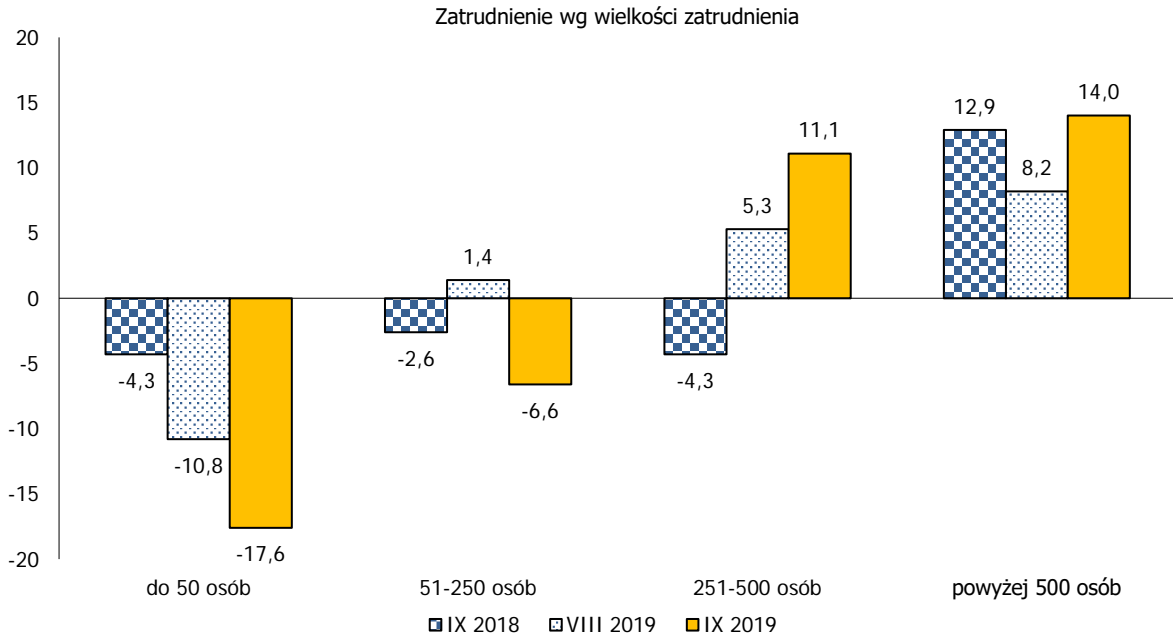

Zatrudnienie

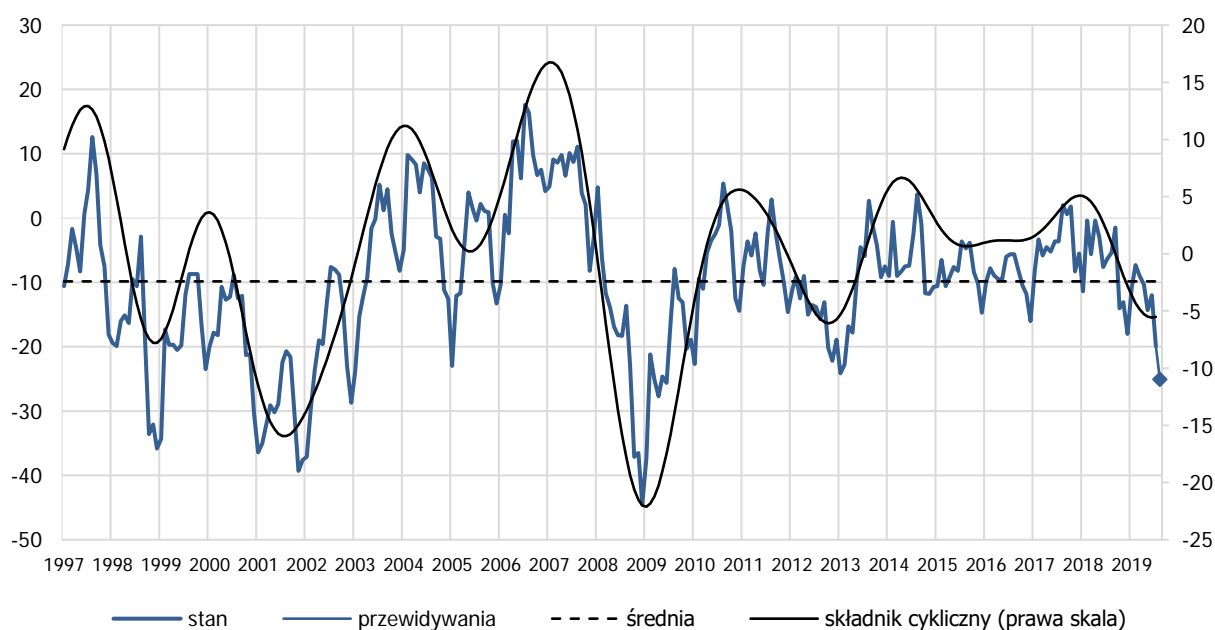

	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
wzrost	13,2	12,6	14,1	12,0	13,8	12,4
brak zmiany	72,0	75,0	76,3	75,2	67,3	65,2
spadek	14,8	12,4	9,6	12,8	18,9	22,4
saldo (1.-3.)	-1,6	0,3	4,4	-0,8	-5,1	-10,0

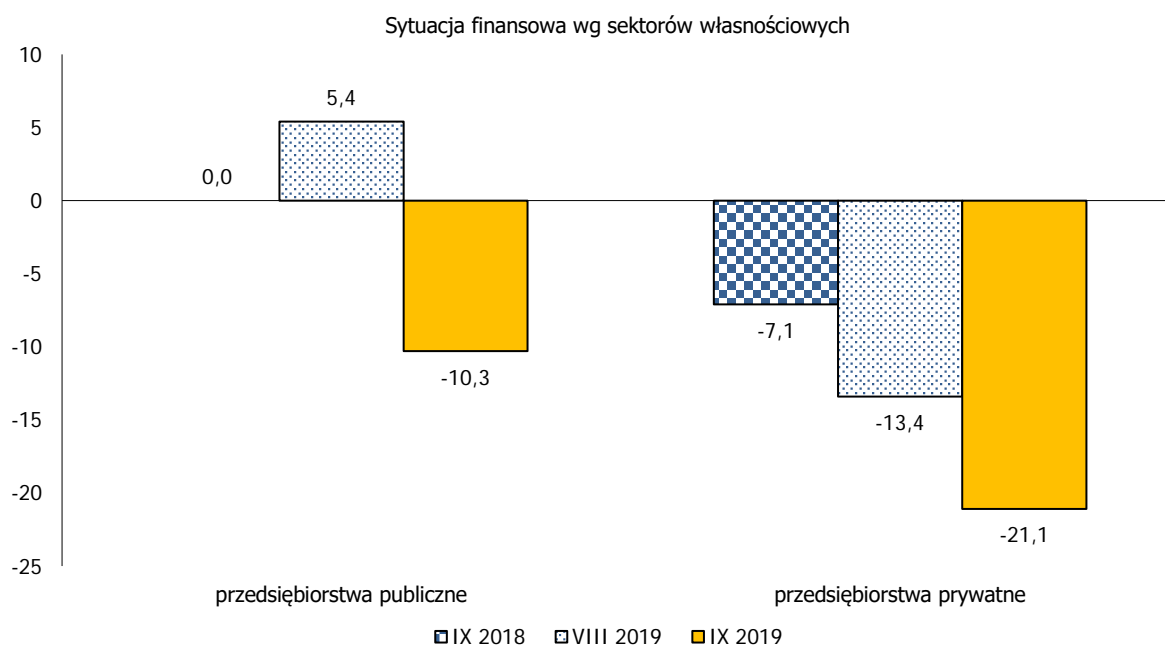

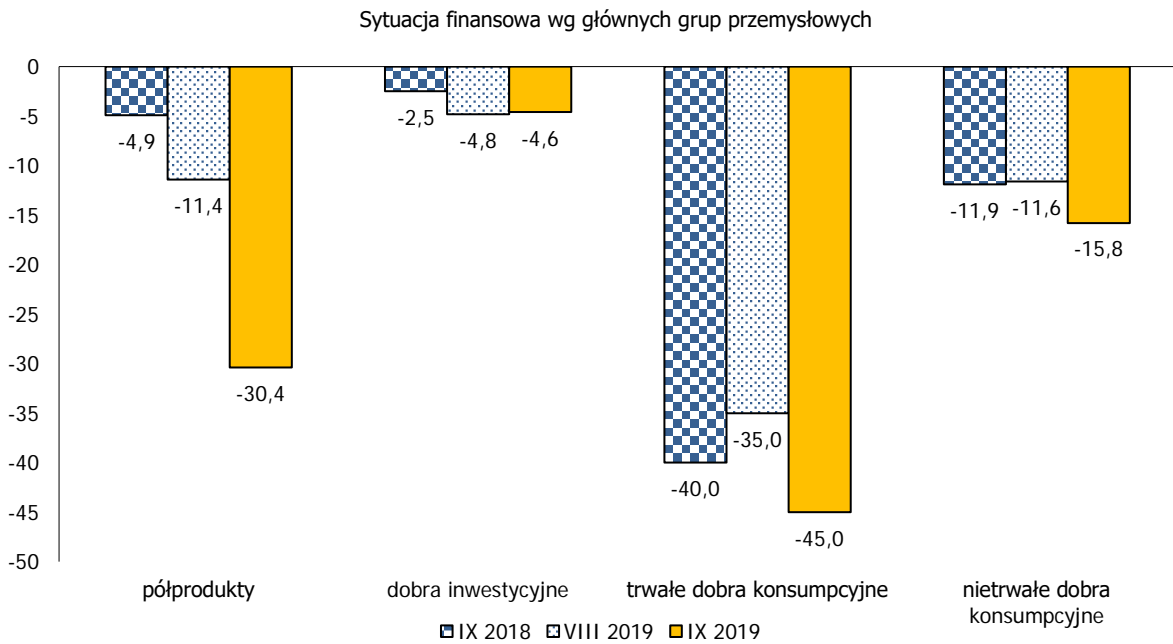
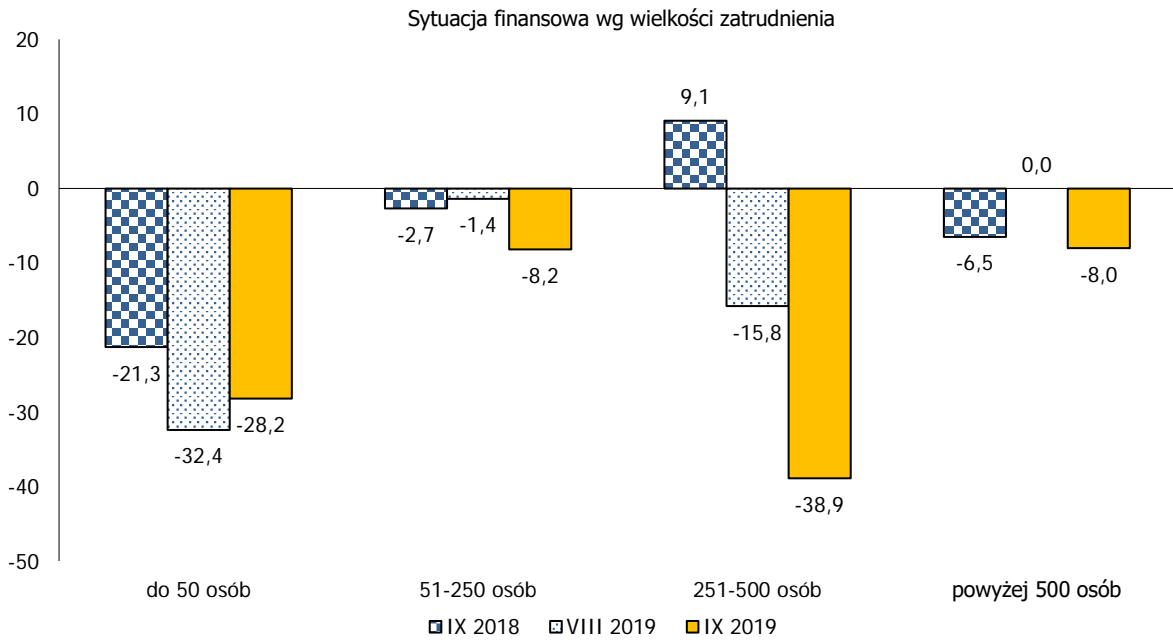

Sytuacja finansowa

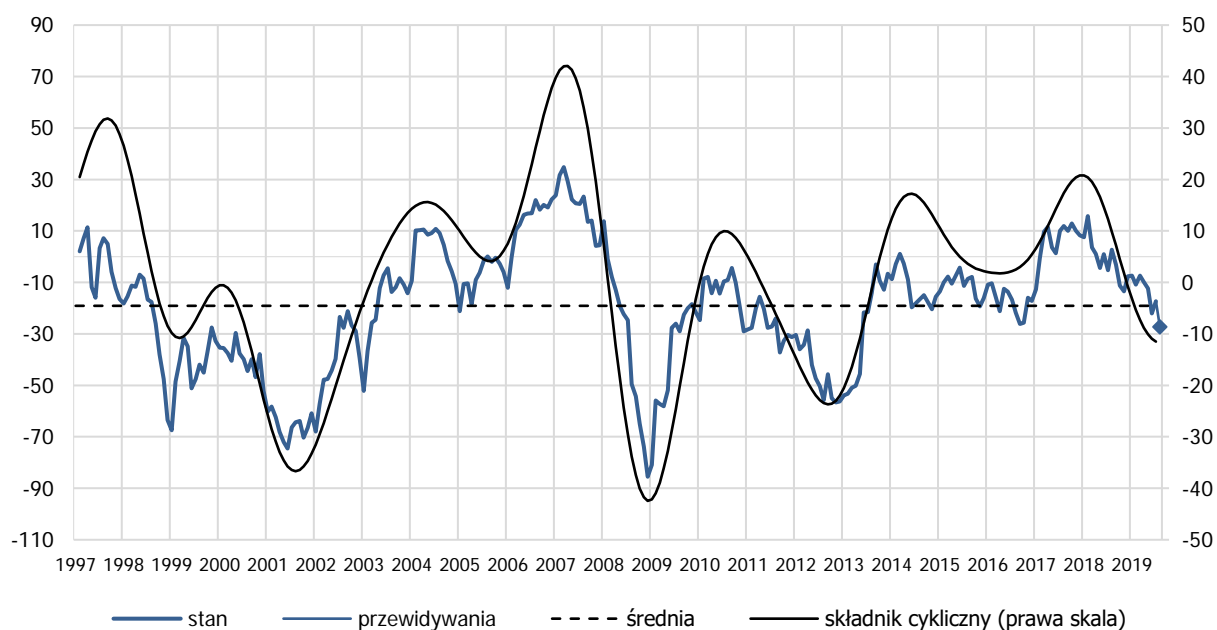

	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
poprawa	11,6	11,2	8,8	13,3	10,0	11,1
brak zmiany	70,5	67,2	68,1	61,3	60,1	52,7
pogorszenie	17,9	21,6	23,1	25,3	29,9	36,2
saldo (1.-3.)	-6,3	-10,3	-14,3	-12,0	-19,9	-25,1

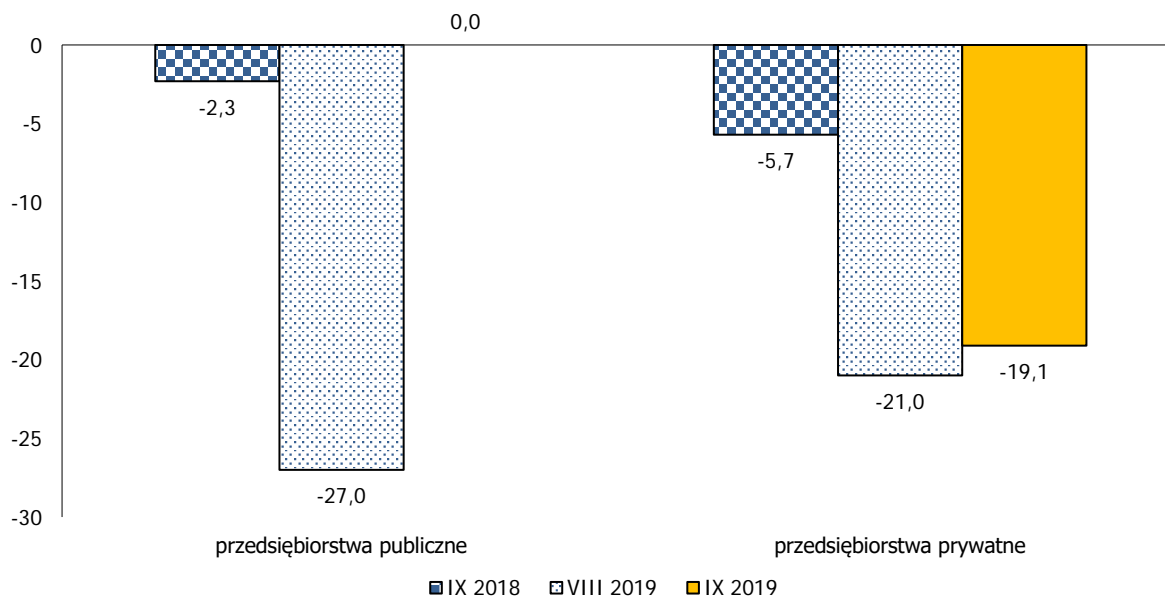

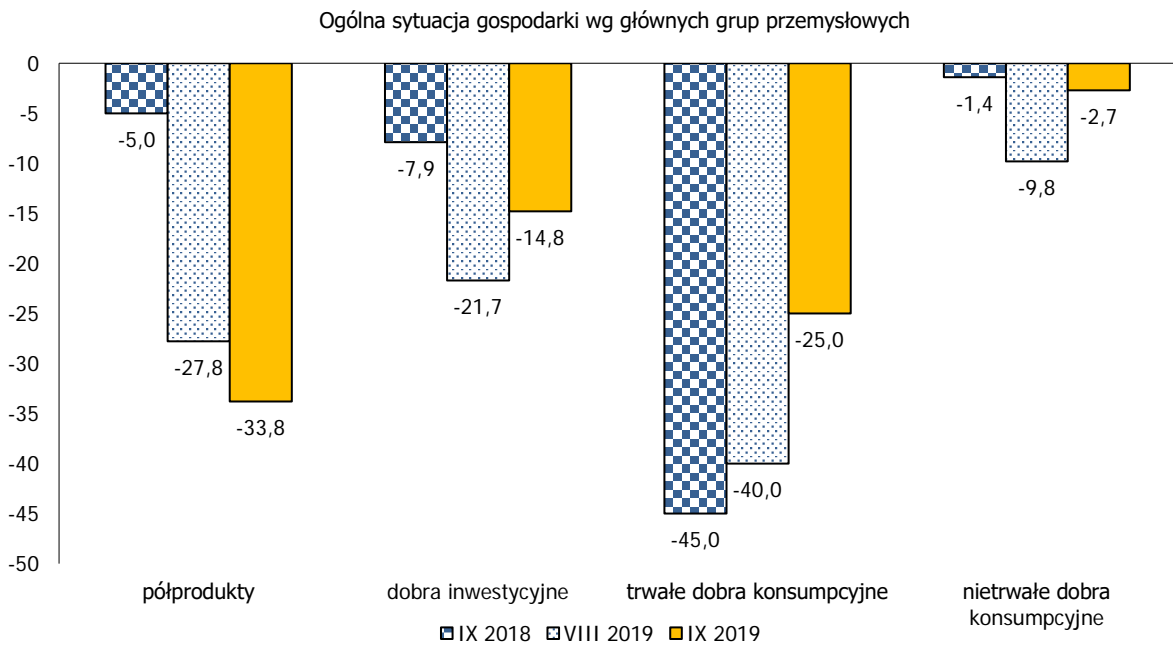
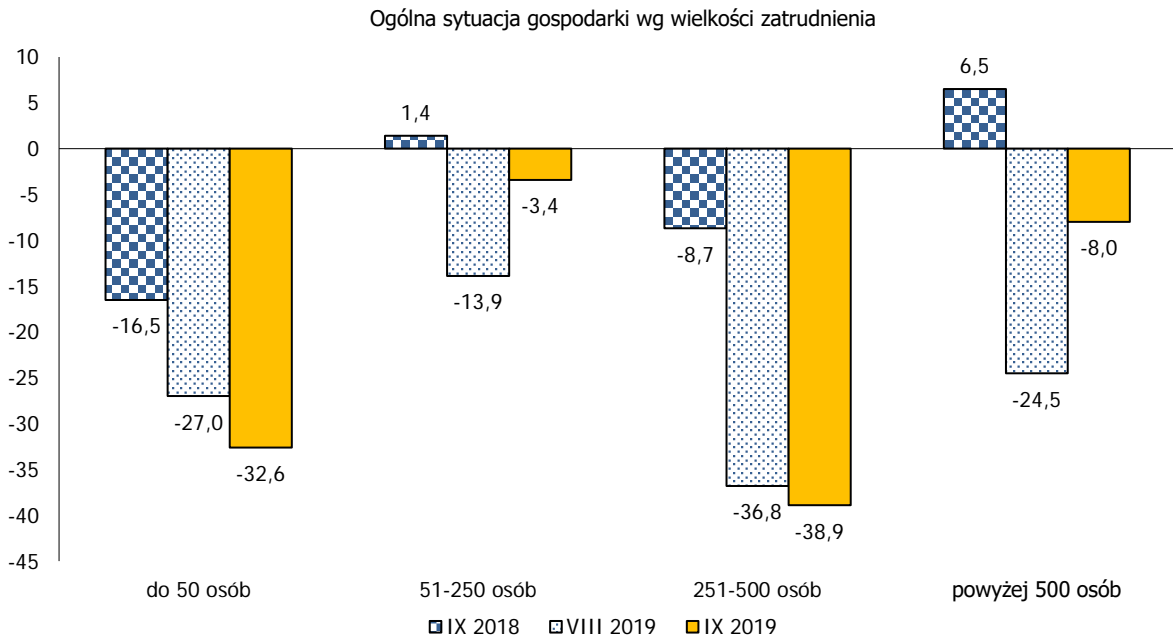
Ogólna sytuacja gospodarki

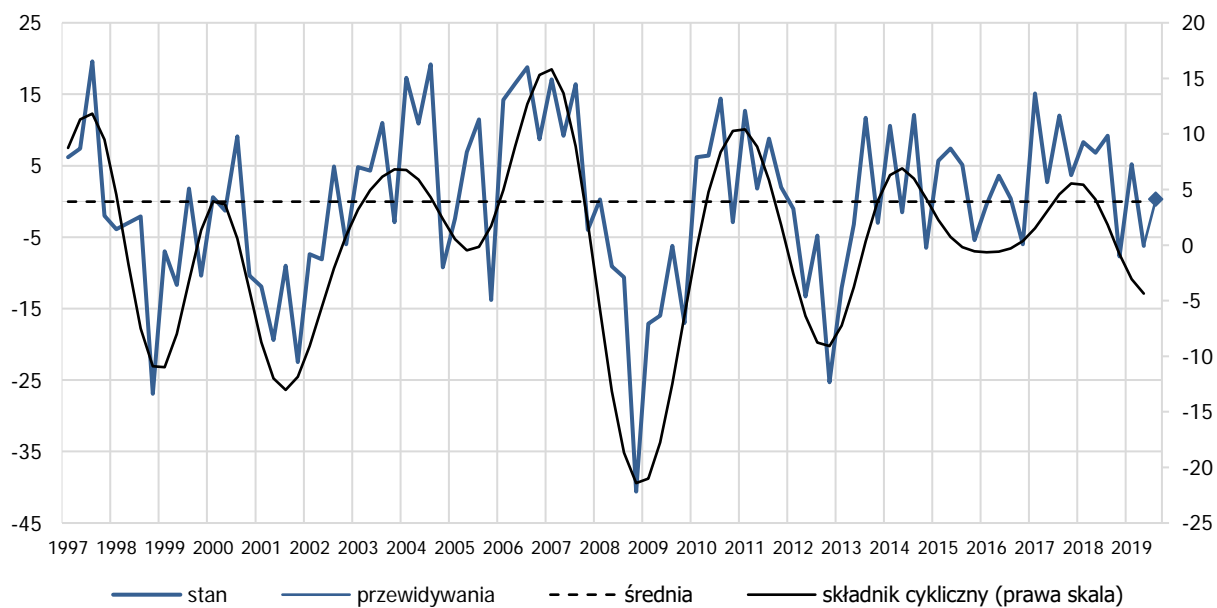
	IX'18	VI'19	VII'19	VIII'19	IX'19	przewidywania
poprawa	14,2	11,4	15,7	11,5	13,2	11,2
brak zmiany	66,3	67,3	56,3	55,0	56,4	50,3
pogorszenie	19,5	21,3	28,0	33,5	30,4	38,5
saldo (1.-3.)	-5,3	-9,9	-12,3	-22,0	-17,3	-27,3

Ogólna sytuacja gospodarki wg sektorów własnościowych

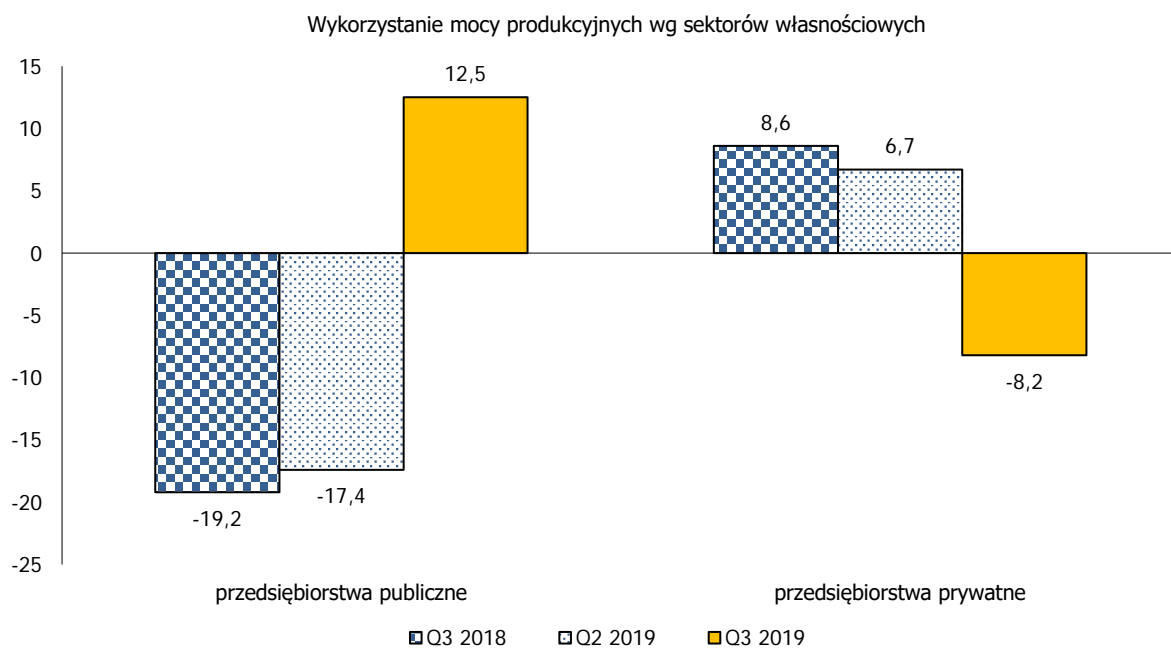

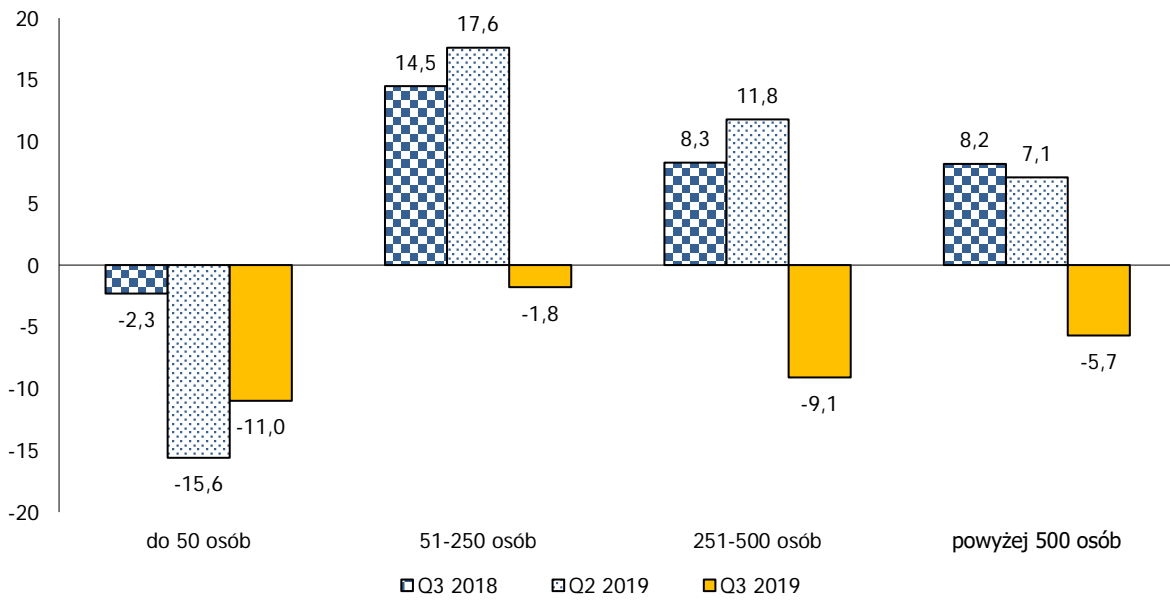
Wykorzystanie mocy produkcyjnych

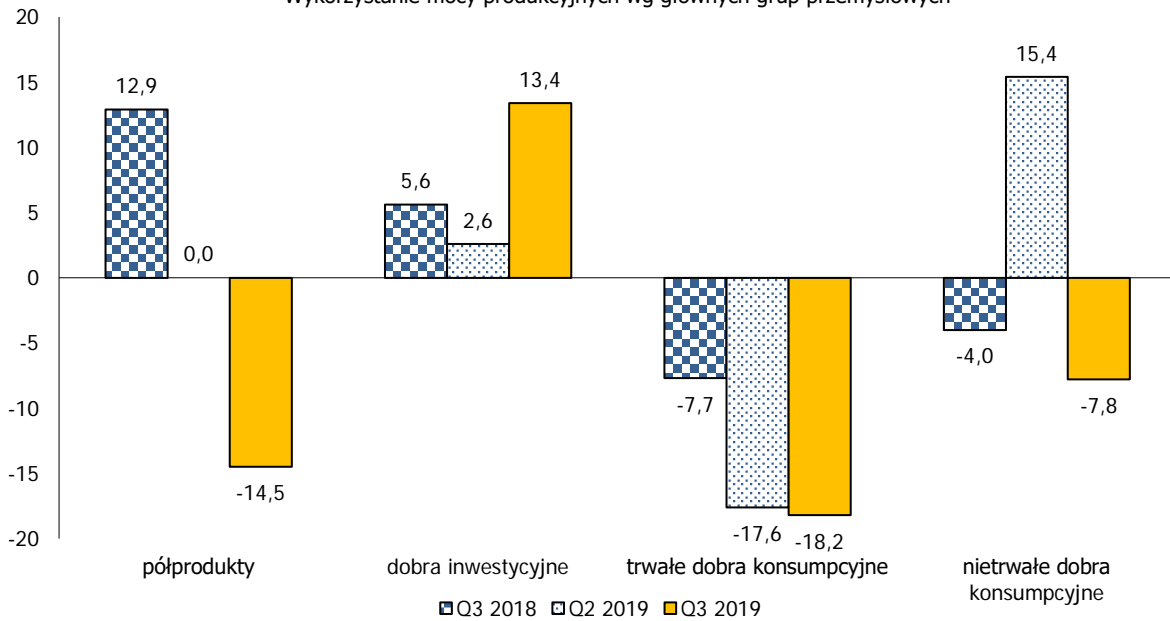
	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
wzrost	20,8	23,0	12,3	23,5	16,0	18,1
brak zmiany	65,3	63,2	67,7	58,2	61,9	64,2
spadek	13,9	13,8	20,0	18,3	22,1	17,8
saldo (1.-3.)	6,8	9,2	-7,7	5,2	-6,2	0,3
stopień wykorzystania mocy produkcyjnych (%)	73,2	74,3	70,2	72,8	73,9	73,2

Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg wielkości zatrudnienia

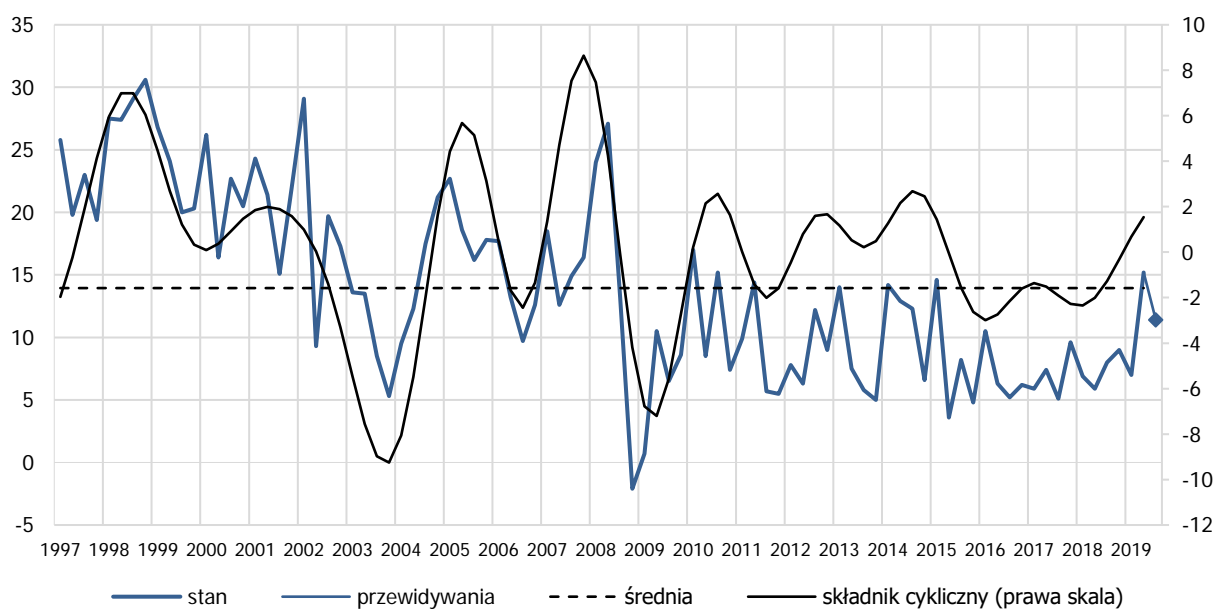

Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg głównych grup przemysłowych

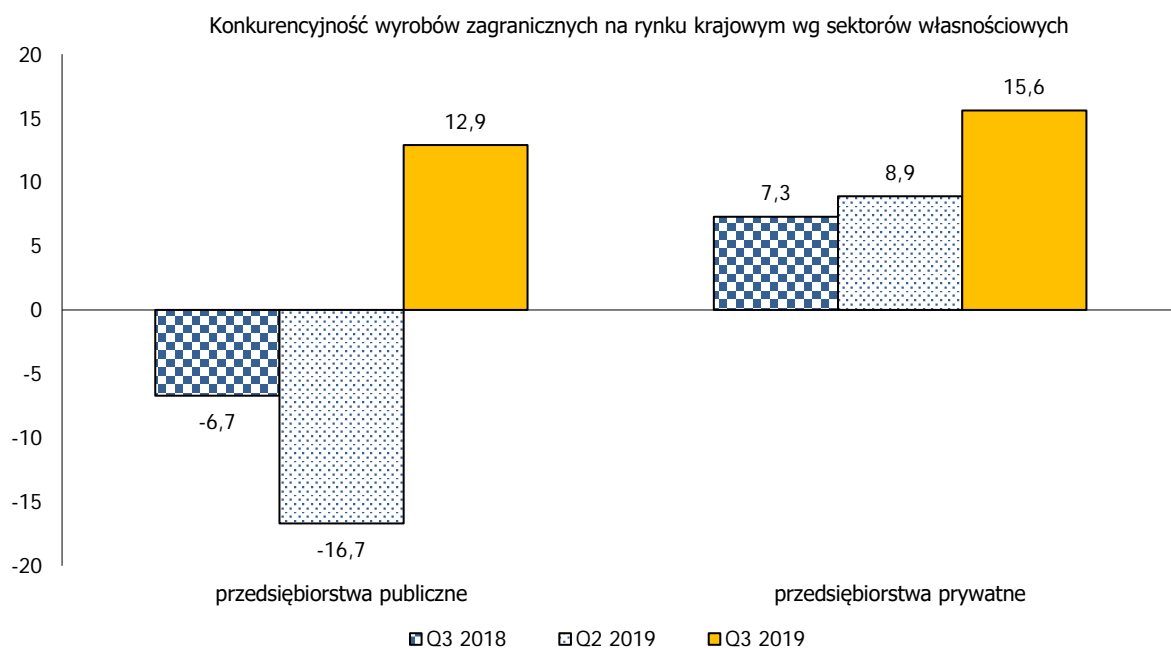

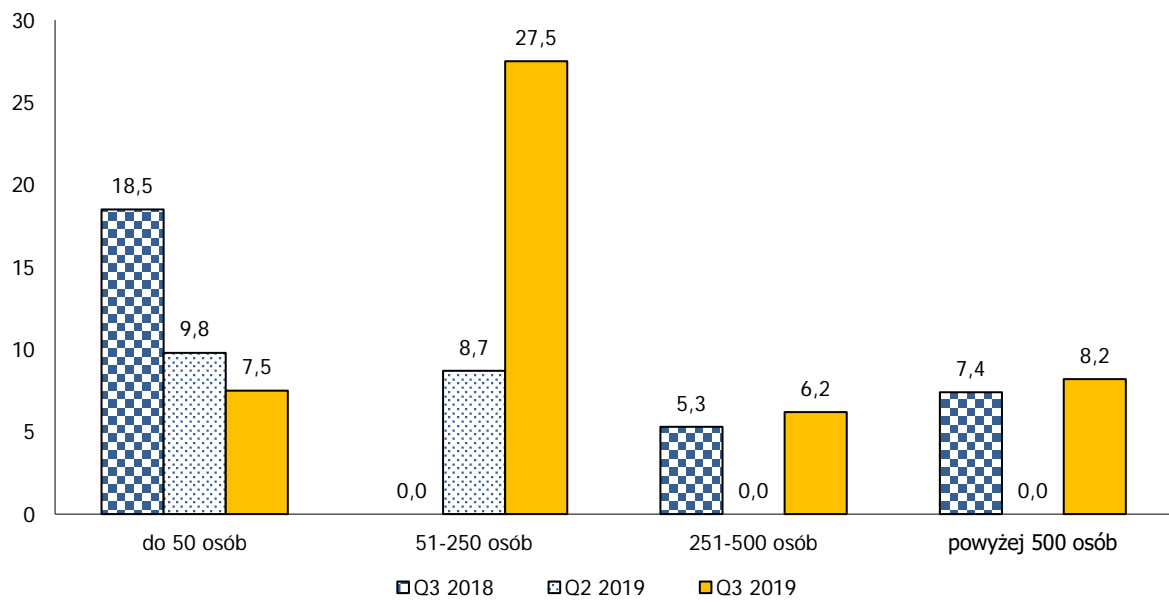
Konkurencyjność towarów zagranicznych

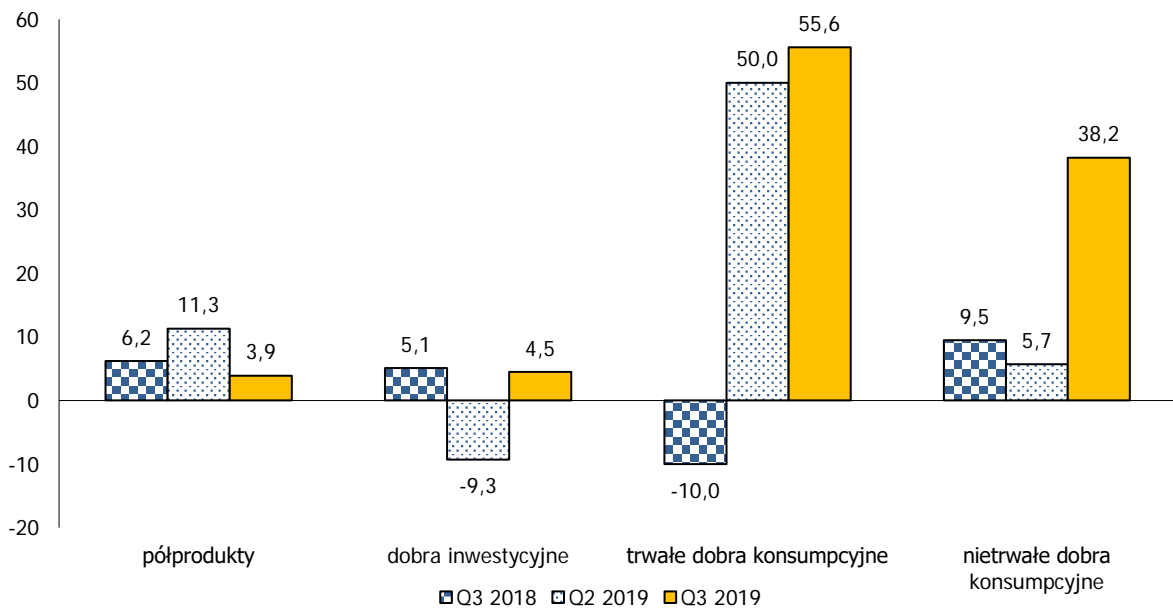
	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
wzrost	11,1	15,2	17,1	12,4	20,9	18,6
brak zmiany	83,7	77,5	74,8	82,2	73,4	74,2
spadek	5,2	7,2	8,1	5,4	5,7	7,2
trudno ocenić	47,1	44,2	59,9	53,3	47,5	52,1
saldo (1.-3.)	5,9	8,0	9,0	7,0	15,2	11,4

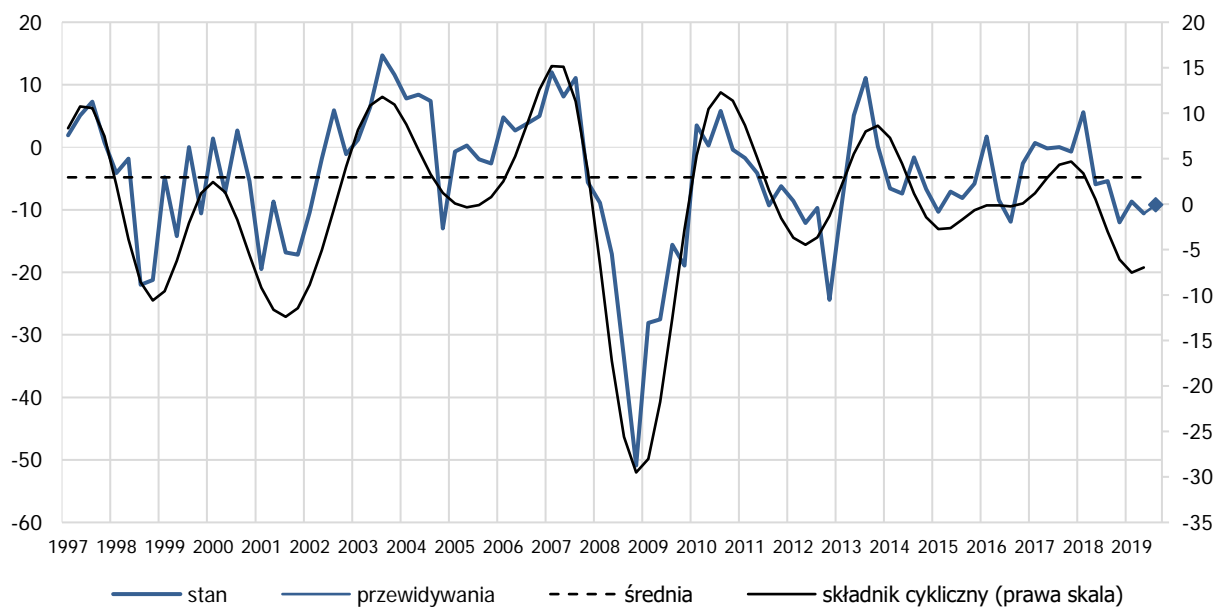
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg wielkości zatrudnienia

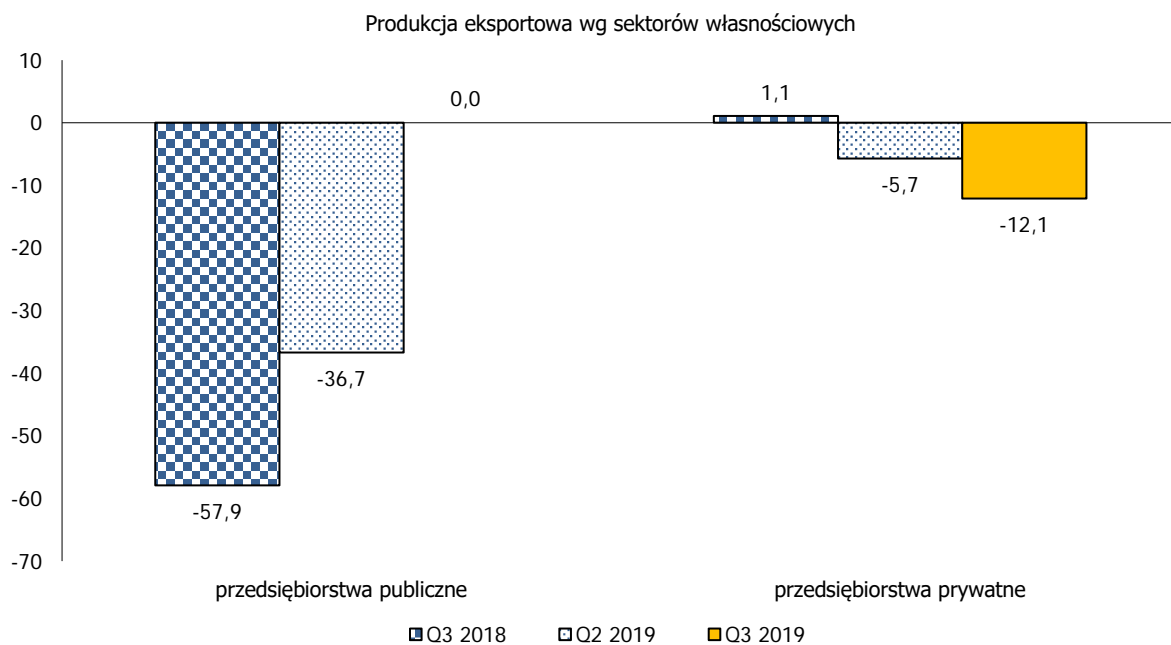
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg głównych grup przemysłowych

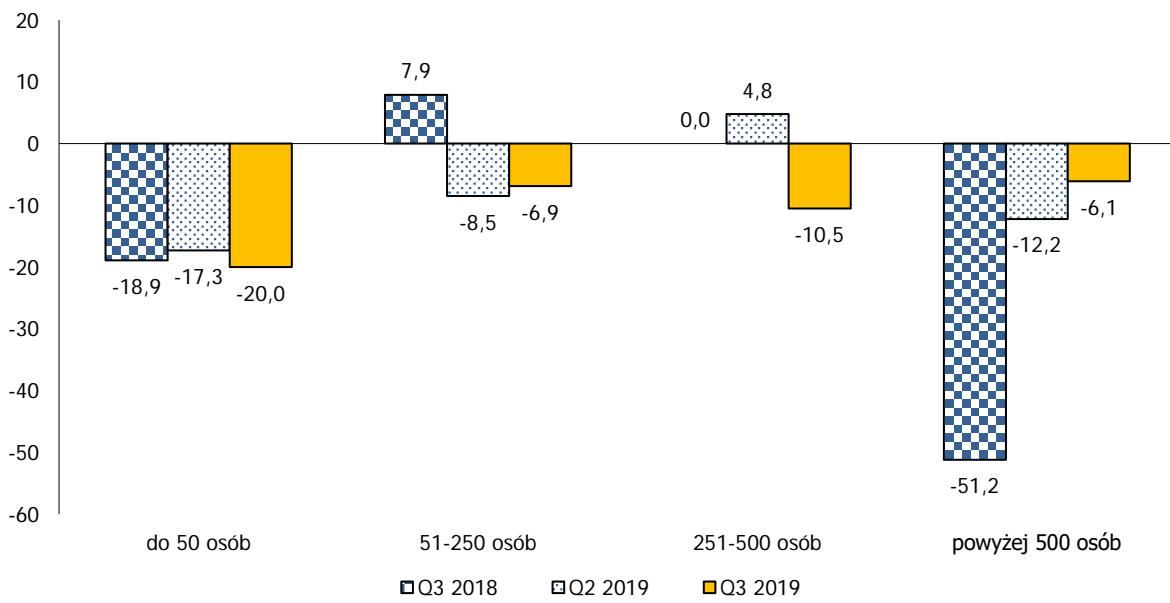
Produkcja na eksport

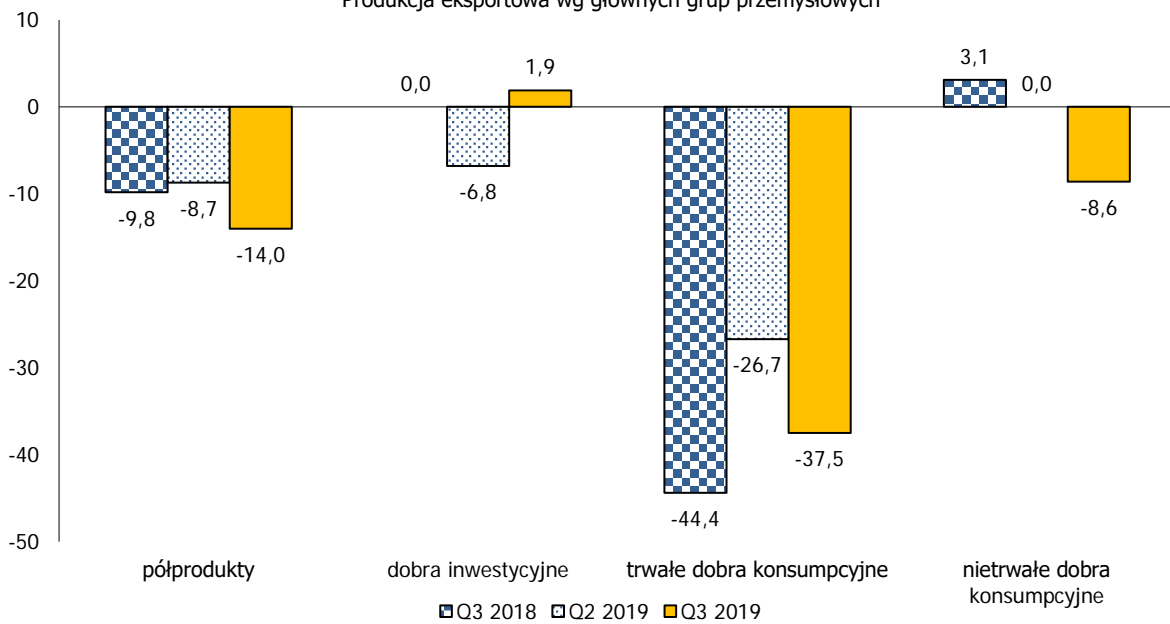
	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
wzrost	15,6	14,4	15,1	15,1	12,6	13,7
brak zmiany	62,9	65,8	57,7	61,2	64,1	63,4
spadek	21,5	19,8	27,2	23,7	23,3	22,9
saldo (1.-3.)	-5,9	-5,4	-12,0	-8,7	-10,6	-9,2

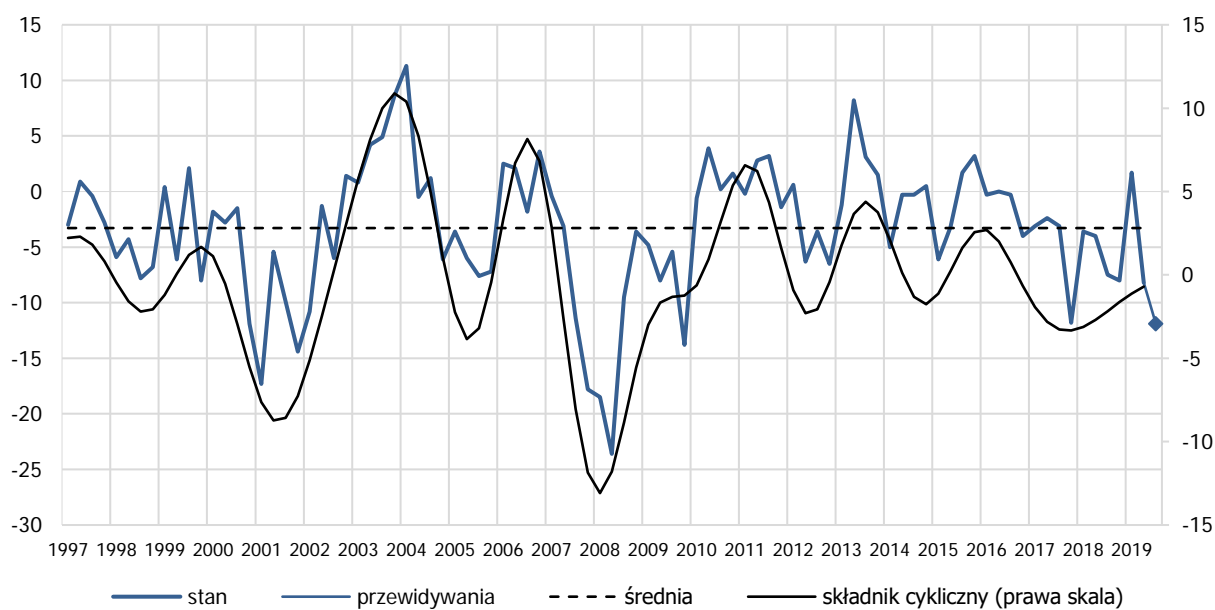
Produkcja eksportowa wg wielkości zatrudnienia

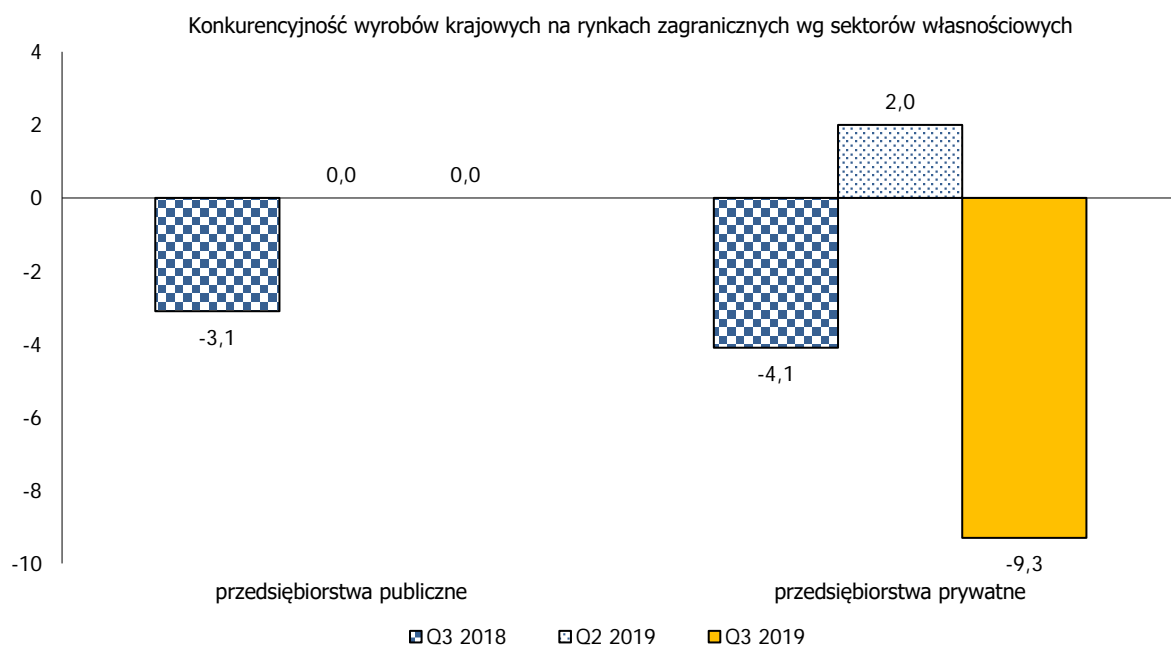
Produkcja eksportowa wg głównych grup przemysłowych

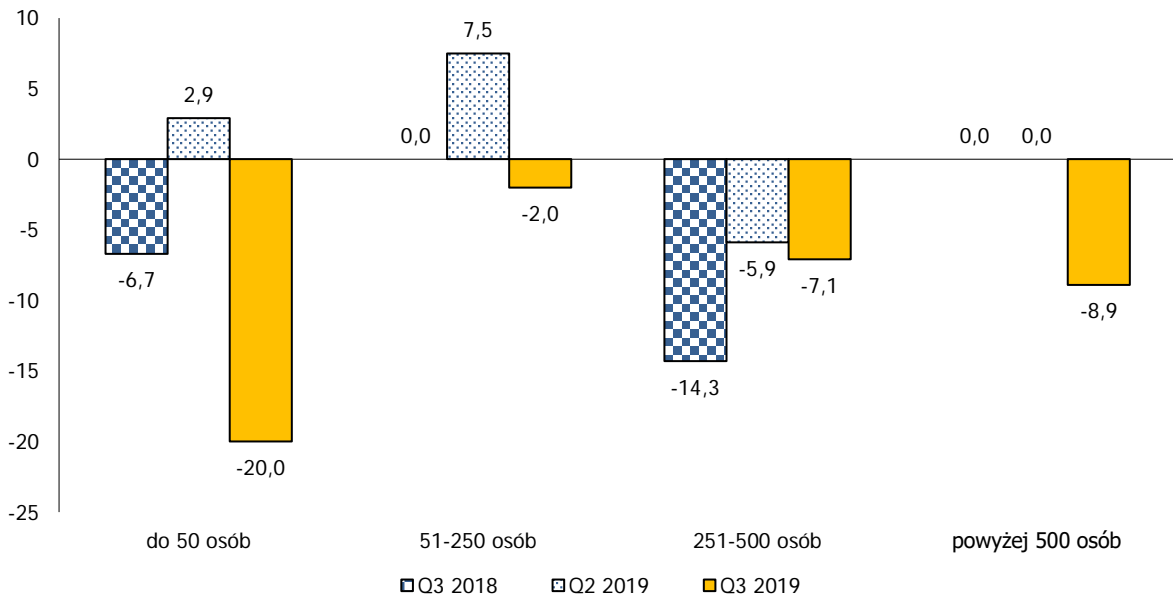
Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych

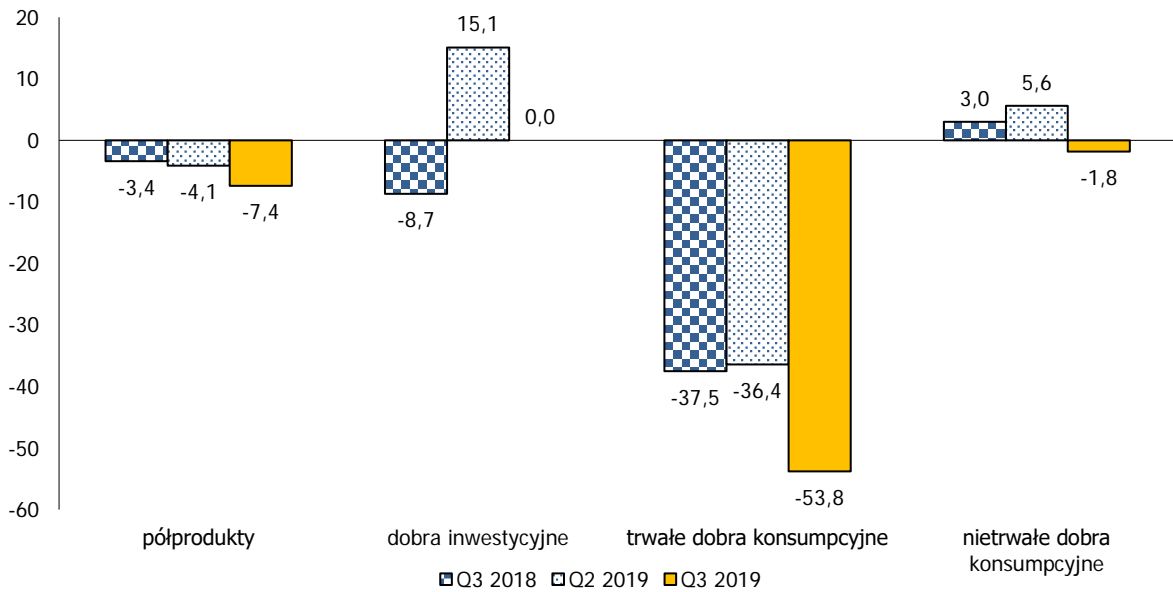
	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
wzrost	11,1	8,6	6,1	12,2	7,0	9,3
brak zmiany	73,9	75,4	79,9	77,3	77,9	69,5
spadek	15,0	16,1	14,0	10,5	15,2	21,2
trudno ocenić	42,7	44,6	34,8	56,8	37,3	49,6
saldo (1.-3.)	-4,0	-7,5	-8,0	1,7	-8,2	-11,9

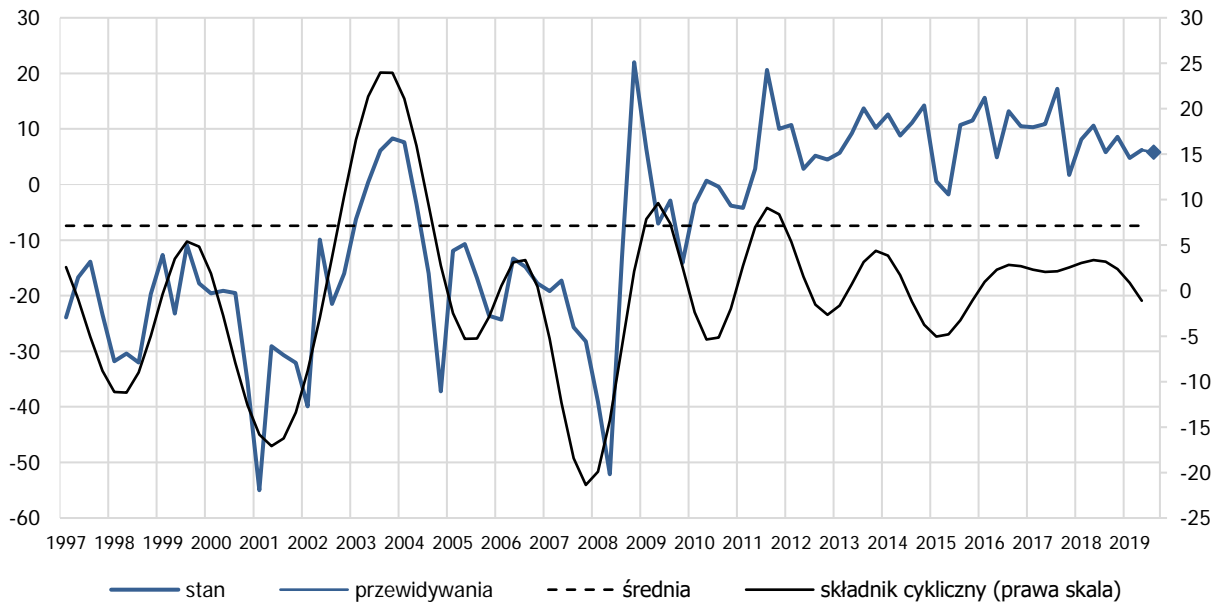
Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych wg wielkości zatrudnienia

Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych wg głównych grup przemysłowych

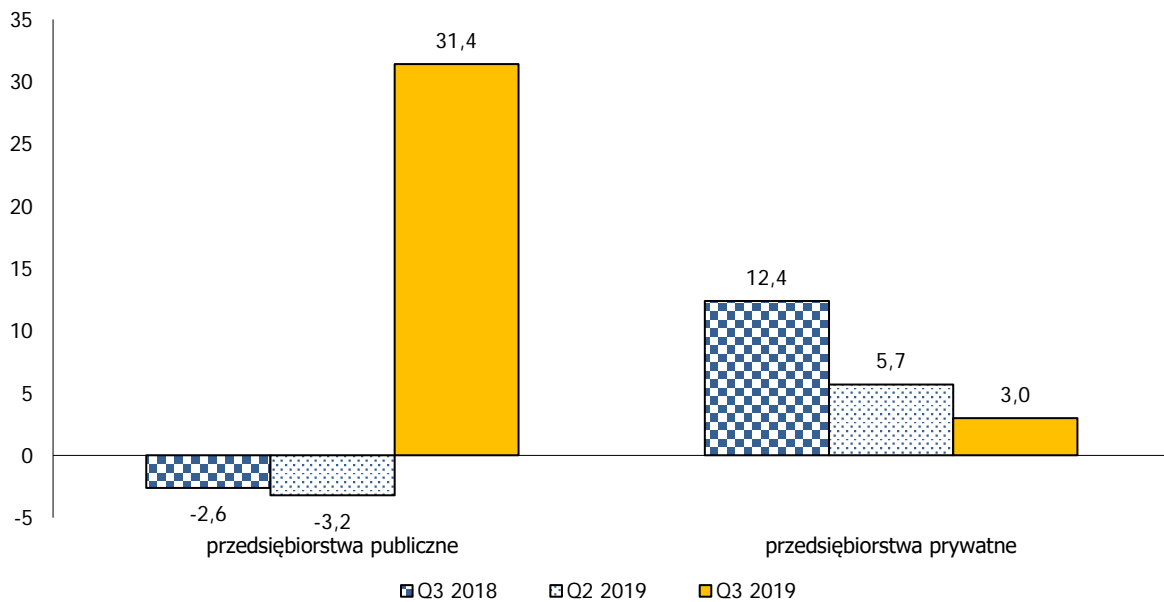

Korzyści z produkcji na eksport w stosunku do korzyści z produkcji na rynek krajowy

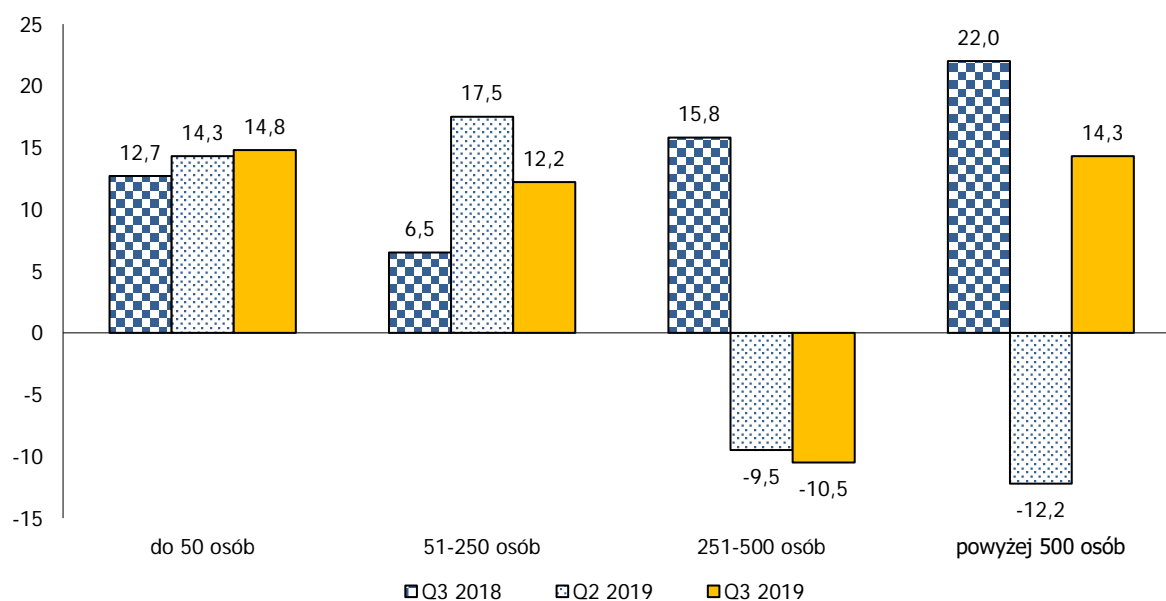

	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
wzrost	29,8	28,2	28,3	26,8	28,5	27,1
brak zmiany	50,9	49,3	52,0	51,3	49,2	51,6
spadek	19,3	22,5	19,7	21,9	22,3	21,3
saldo (1.-3.)	10,6	5,8	8,6	4,8	6,2	5,8

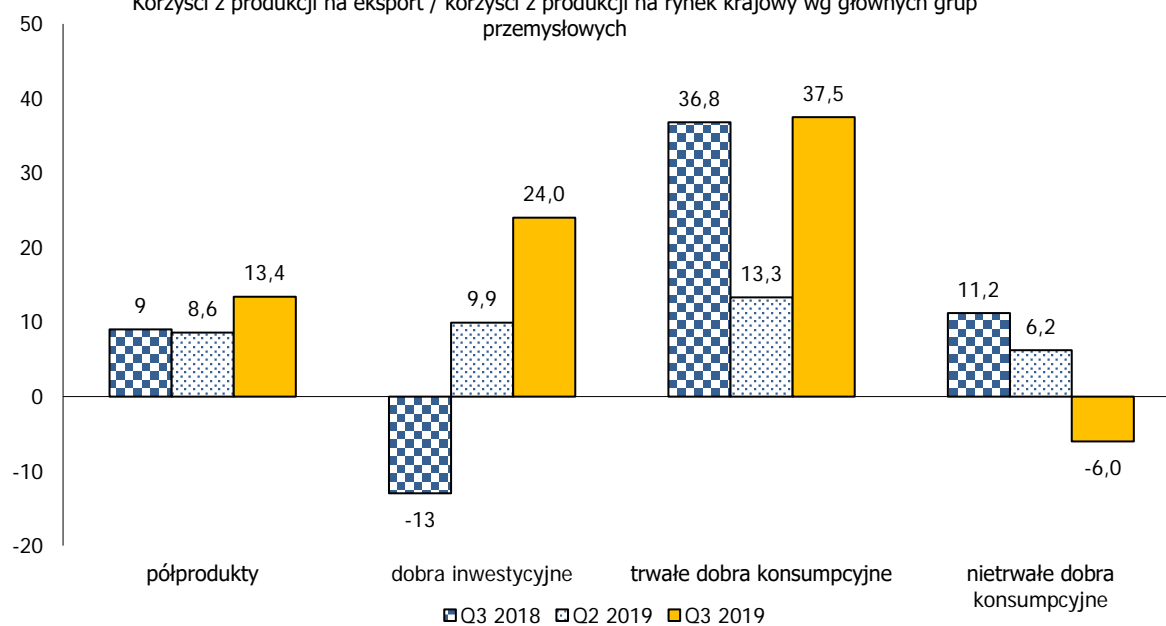
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg sektorów własnościowych

Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg wielkości zatrudnienia

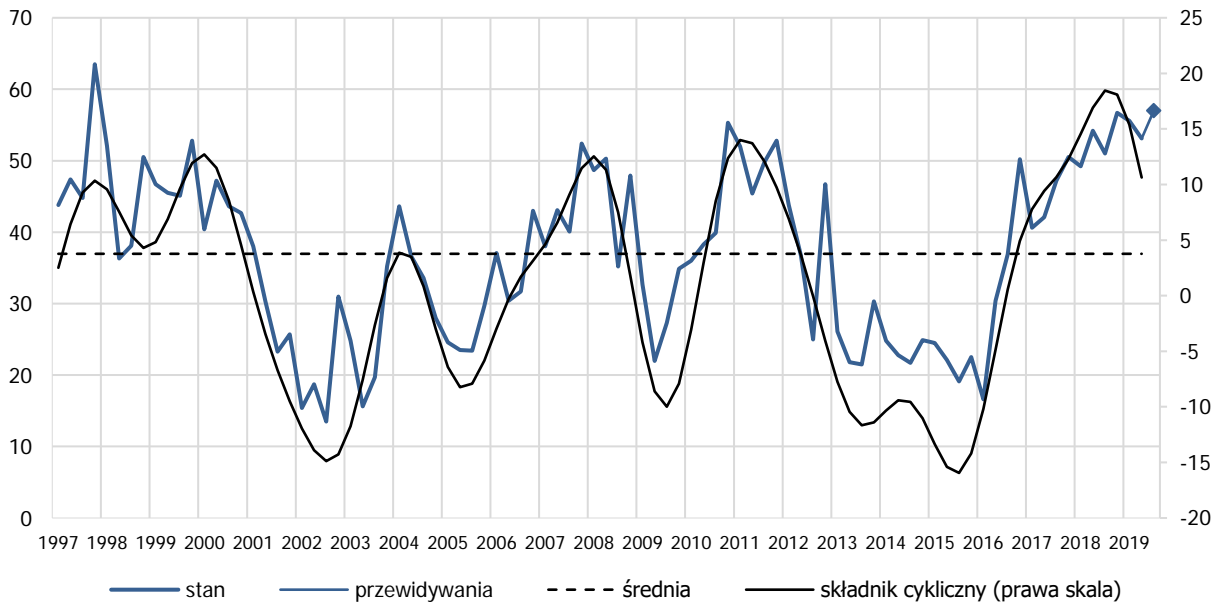

Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg głównych grup przemysłowych

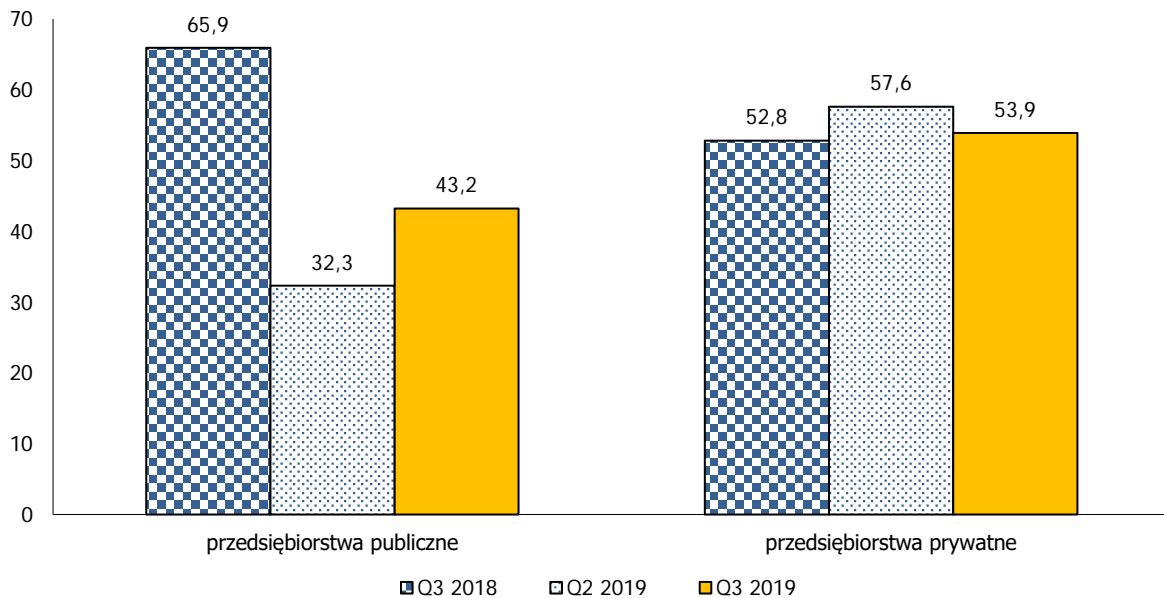

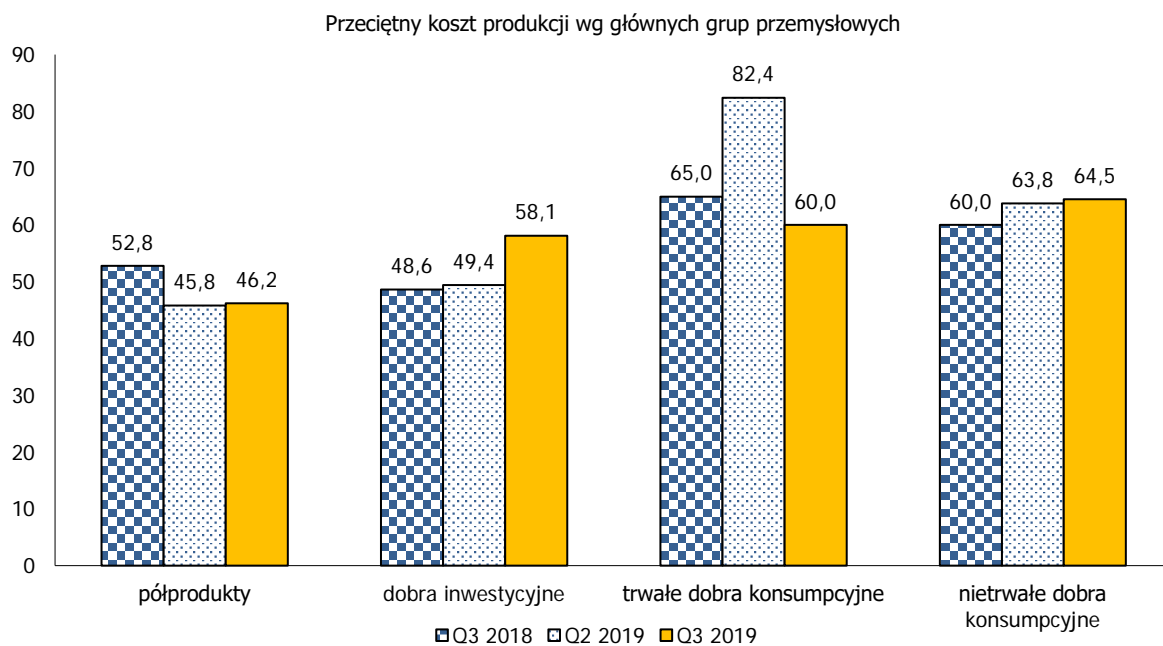
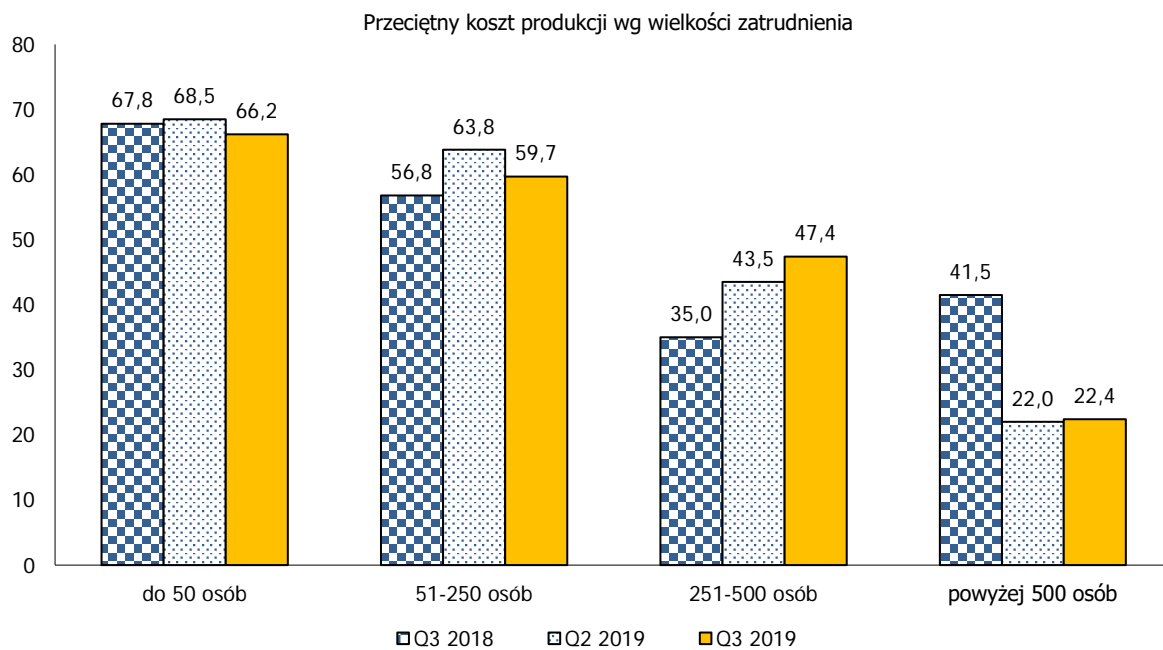
Przeciętny koszt produkcji

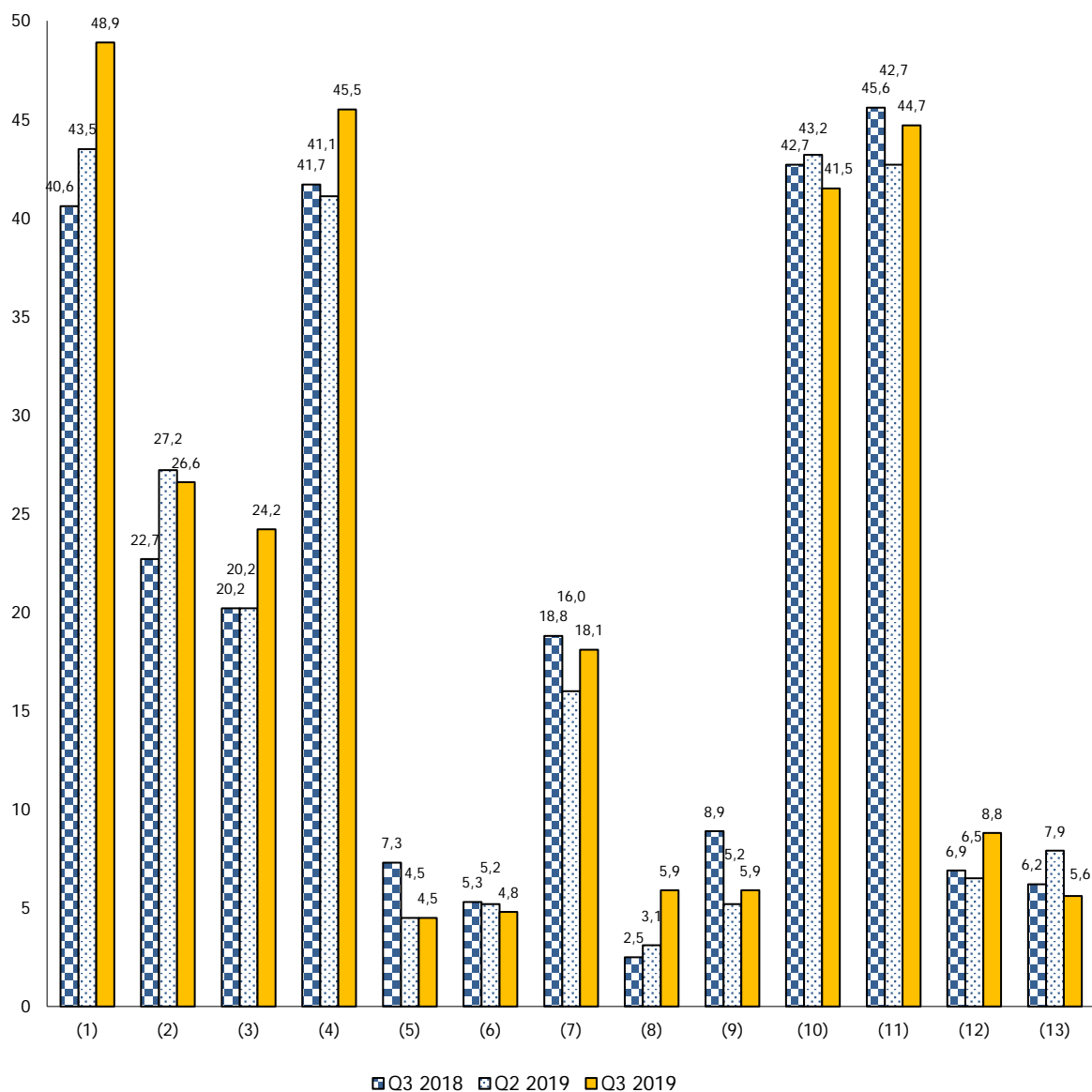
	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
wzrost	57,8	55,1	59,7	59,7	56,3	59,6
brak zmiany	38,7	40,9	37,3	36,2	40,4	37,7
spadek	3,6	4,0	3,0	4,1	3,2	2,7
saldo (1.-3.)	54,2	51,0	56,7	55,6	53,1	57,0

Przeciętny koszt produkcji wg sektorów własnościowych

Barierzy działalności gospodarczej

- (1) niedostateczny popyt krajowy
- (2) niedostateczny popyt zagraniczny
- (3) konkurencyjny import
- (4) brak wykwalifikowanej siły roboczej
- (5) niedostateczne wyposażenie
- (6) brak surowców i materiałów
- (7) niska płynność finansowa
- (8) niska dostępność kredytu
- (9) niekorzystne warunki kredytowe
- (10) niestabilność przepisów prawnych
- (11) obciążenia podatkowe
- (12) inne
- (13) nie występują